

IVAN IVANOVIÇ

VAR MIYDI,
YOK MUYDU?

Oyun

3 perde, 10 tablo

ŞAHISLAR

Petrof
Ivan Ivanoviç
Kasketli
Hasırşapkalı
Kâtip
Şoför
Konstantin Sergeyeviç
Heykeltıraş
Fotografçı
Muhabir
Orkestra şefi
Anna Nikolayevna
Mariya Andreyevna
Tatyana Vasilevna
Lüsyä
Konstantin Sergeyeviç'in kâtibi
Garson kız
Aveçkin — 1
Aveçkin — 2
Aveçkina
Memurlar
Garda gençler
Kâtip kız

BİRİNCİ PERDE

Birinci tablo

Petrof yoldaş

(Petrof, Kasketli, Hasırşapkalı gelirler.)

Petrof — (Seyircilere) Merhaba yoldaşlar.

Hasırşapkalı — (Seyircilere) Merhaba sayın yoldaşlar.

Kasketli — (Seyircilere) Merhabalar.

Petrof — Bu piyeste seyredeceğiniz işler bir Sovyet kasabasında geçti.

Kasketli — Ama, Lehistan kasabalarından birinde de geçebilirdi.

Hasırşapkalı — Yahut, sayın yoldaşlar, bir Macar, bir Çekoslovak kasabasında.

Kasketli — Bir Romen kasabasında...

Petrof — Yahut Arnavutlukta, Yahut Demokrat Almanya cumhuriyetinde bir kasabada...

Hasırşapkalı — Yahut ta, sayın yoldaşlar, Bulgar, yahut Çin kasabalarından birinde de, sosyalizmi kuran, yahut temellerini atan memleketlerden her hangi birinin kasabalarından birinde de demek istiyorum, bu işler geçebilirdi.

Petrof — Ama bir Sovyet kasabasında geçti bu işler...

Hasırşapkalı — Yıllardan... Bir dakika sayın yoldaşlar... Buldum. 1928 Pire yılıydı...

Kasketli — Mayakovskinin Pire isimli piyesini yaydığı yıl demek istiyor.

Hasırşapkalı — Yoksa, pardon, şaşırdım galiba yoldaşlar, sayın yoldaşlar demek istiyorum, yoksa 1946 mıydı, 1956 mı?

Petrof — Bu işler 1978 yılında da geçebilirdi...

Kasketli — Mayakovskiye göre biliyorsunuz, insanlar 1978 yılında pireleri ancak hayvanat bahçelerinde seyredecek. Bu piyesin yazarına göreyse yalnız pireler değil öküz benzemek için şişen kurbağalar, arslan postu giyen eşekler filân ancak 1999 yılında düşecek hayvanat bahçelerine. Demek ki, bu piyeste seyredeceğiniz işler 1999 yılında, saydığımız memleketlerde artık geçemez.

Petrof — Bu piyeste olup bitenler benim başımdan geçti. Ben kimim? Belki kasaba parti komitesi kâtibiyim, belki merkez aşevi baş ahçısı... Kasaba Sovyeti İcra komitesi başkanı da olabilirim, tahta oyuncaklar artelinin müdürü de... Belki de dokuma fabrikasında atölye şefiyim, belki de kasaba parti gazetesinin baş yazarı... Başımdan geçenler, bütün bu saydığım insanların başından da aşağı yukarı geçebilirdi, ama bunların benim başımdan geçmesi, olup bitenlerin önemini bir kat daha belirtiyor. Ben kimim? Ben, yukarda saydığım insanlar arasında en sorumlu mevki sahibi kimse, işte oyum...

Kasketli — Kim olduğunu, ne iş gördüğünü niye düpe düz söylemez seyircilere?

Hasırşapkalı — Herkesi kendiniz gibi vurdum-duymaz mı sanıyorsunuz? Çok sayın seyircilerimize, çok sayın Sergey Konstantinoviç Petrof, kasabanın necisi olduğunu imâ yoluyla pek güzel anlattı...

Kasketli — Ben imâdan hoşlanmam.

Hasırşapkalı — Imâdan hoşlanmazmış. Imâ ince bir söz sanatıdır. Yoksa hep sizin parti toplantıla-

rında olduğu gibi lappadanak şappadanak mı konuşmalı?

Kasketli — Sizinkilerden başka türlü mü konuşuyorsunuz?

Hasırşapkalı — Her halde sizinkilerdeki gibi değil, biz nezaket, terbiye dairesinde konuşuyoruz, biz... (Petrofa) Affedersiniz sayın Sergey Konstantinoviç, sözünüzü kestik... Lütfen beni sivimli seyircilerimize tanıtır mısınız?

Petrof — (Hasırşapkalıyı tanıtarak, seyircilere) Hasırşapkalı...

Kasketli — Yine Imâ!

Hasırşapkalı — (Seyircilere) Müşerref oldum. Kim olduğumu anladınız değil mi, sayın yurttaşlar?

Petrof — (Seyircilere kasketliyi tanıtarak) Kasketli...

Kasketli — (Seyircilere Hasırşapkalıyı işaretle) Bu ne biçim tanıştırma. (Seyircilere) Ben, işçisi, kol-hozcusu, aydınyla, halk'ım. (Hasırşapkalıyı göstere-re) Bu da bana basit halk diyendir.

(Şoför girer.)

Şoför — Gecikeceğiz Sergey Konstantinoviç.

Hasırşapkalı — (Seyircilere şoförü tanıtarak) Sergey Konstantinoviçin şoförü.

Kasketli — Sergey Konstantinoviçe ayrılan resmi otomobilin şoförü Şaşa.

Hasırşapkalı — (Saatına bakarak) İşbaşına daha yarım saat var.

Petrof — Ben daireye vaktından biraz önce gitmesini âdet edinmişim de...

Hasırşapkalı — Burdan daire ne kadarcık yol? Şaşa gaza biraz sıkıca basarsa...

Şoför — Basamam... Sergey Konstantinoviç trafik nizamlarına öteki âdi şoförler gibi elifi elifine uymamı ister. Taksi şoförleri benden serbest.

Petrof — Gerekirse pekâlâ deli gibi sürüyoruz arabayı... Ama gerekmezse... Lâfı uzattık... Sahiden gecikeceğiz... **(Kasketliyle Hasırşapkalıya)** Buyrun, nasıl olsa yolumuz bir...

(Şoförle Kasketli yan yana çıkarlar. Hasırşapkalı deren bir saygıyla Petrofa yol gösterir.)

Hasırşapkalı — Buyurun... Siz önden... Rica ederim...

Petrof — (Hasırşapkâlinin koluna girerek) Gecikiyoruz...

(Çıkarlar)

İkinci Tablo

(Petrofun çalışma odasıyla bitişiğindeki bekleme salonu. Burda daktiloyla kâtlbin masaları da vardır. Petrof çalışma odasına girer. Tatyana Vasilevna ıslak bir bezle yerdeki halının tozunu almaktadır.)

Petrof — Elektrik süpürgesi yok mu?

Tatyana Vasilevna — Bozuldu.. Demin...

Petrof — Getirin görelim şunu... **(Tatyana Vasilevna çıkar. Mariya Andreyevna bekleme salonuna girer, yazı makinasının başına geçer. Kederlidir. Makinayı hazırlar. Tatyana Vasilevna elektrik süpürgesiyle Petrofun yanına gelir.)**

Tatyana Vasilevna — Bizim elektrikçiye gösterdim, üç günlük işi var dedi.

Petrof — (Elektrik süpürgesinin başına çömelir, kapağını açar, kalkar, masasının gözünden âlet kutusunu çıkarır. Elektrikli süpürgeyi tamirle koyulur.) Ara-

sıra elektrikli süpürgeydi, buz dolabıydı filân da bozulmazsa eski sanatımı unutacağım... Demek sana üç günlük işi var, dedi... bak, üç dakikalık işi varmış... Parti toplantısında konuşuruz kendisiyle... İşlet bakalım...

Tatyana Vasilevna — (Süpürgeyi işletir) Eskisinden iyi...

Petrof — (Memnun) Sahi mi?

Tatyana Vasilevna — Vallahi...

Petrof — Hele, hele!

Tatyana Vasilevna — Vallahi eskisinden iyi işliyor...

Petrof — Sevindim öyleyse...

Tatyana Vasilevna — (Haliyi süpürürken Petrof masasında kâatlarını düzene kor, sonra bekleme salonuna geçer.)

Petrof — Gün Aydın Mariya Andreyevna...

Mariya Andreyevna — Gün aydın.

Petrof — Oğlanın ateşi nasıl?

Mariya Andreyevna — Bu sabah otuz sekizdi.

Petrof — Hastaneye yatırmak istemeyişiniz çocuğun zararına... Hemen yatırmalı... Hoş ben bütün muameleyi dün akşam yaptırdım. Yarım saat sonra hastane otomobili kapınızda... Gidin... Çocuğu götürün hastaneye... Bir saat sonra burdasınız... Acele basılacak bir yazı olursa ya kâtip, ya ben basıveririz...

Mariya Andreyevna — Korkuyorum..

Petrof — Hastaneden korkulur muymuş? Haydi, haydi... Size sormadan âmeliyat yapmazlar...

(Mariya Andreyevna çıkar. Tatyana Vasilevna da işini bitirmiştir.)

Tatyana Vasilevna — Yarım yıllık izinime gidiyorum...

Petrof — Malûm... İyice dinlenin... Baharda So-
çiye doyum olmaz. Güle güle...

(Tatyana Vasilevna çıkar, katip postayla gelir.)

Kâtip — Gün aydın...

Petrof — Gün aydın... Posta mı?

Kâtip — Evet... Alıp getirdim...

Petrof — İyi ettiniz... (Kâtibin karşısına oturur,
ikisi birlikte postayı açmağa başlar. Evraktan birini
okuyan Petrof birden ciddileşir.)

Petrof — Ârızanın tâmirine başlamak için komis-
yon raporunu beklemekte ısrar ediyorlar... Ama ârı-
zalar her zaman raporu beklemeyi, formaliteye riayet
etmez her zaman. Ben raporu beklemeden parayı ve-
receğim... Formalite arkadan gelsin.

Kâtip — Bazan öyle mesuliyetler yükleniyorsu-
nuz ki ürküyorum.

Petrof — (Güler) Ürkmeyin... İnsanlara kâatlar-
dan çok inanıyorum. İşe zararı dokunan, sadece beni
mesuliyetten kurtaran bir formaliteye boyun eğmek-
tense, hattâ suçlu sayılmayı tercih ederim...

Kâtip — Beni ters anlamayın... Cesur kararınızı
canı gönülden alkışlıyacıkların en başında ben va-
rım... Siz Sergey Konstantinoviç... siz cidden...

Petrof — (Yarı mahcup, yarı memnun) Peki, pe-
ki...

(Petrof evraktan bir kısmını alıp kendi odasına doğ-
ru gider, kapının eşliğindeyken kâtibin ardından gel-
diğini farkedir.)

Petrof — Bir şey mi diyecektiniz?

Kâtip — Şey... Yeni yapılacak apartımanların
birinde bir daire...

Petrof — Kimin için?

Kâtip — Kendim için rica edecektim... Teşrif et-

miştiniz bize... Biliyorsunuz ne kadar sıkışık bir...

Petrof — Oda dağıtımı işiyle ilgili olmadığımı bi-
liyorsunuz...

Kâtip — Evet, ama bir telefon etseniz...

Petrof — Edemem... Bir komünistin başka bir
komünist için bir üçüncü komünistten iltimasta bulun-
masına taraftar değilim... Kasabada mesken buhranı
var... Bu buhranın ağırlığını herkesten önce partili-
lerin taşıması gerek... Kaldı ki, çoğu da taşıyor bu-
nu, kimseden iltimas dilenmeden... (Petrof odasına
girer, kapısını kapatır.)

Kâtip — (Kapanan kapının önünde) Affedersiniz
Sergey Konstantinoviç.

Üç ü n c ü t a b l o

I v a n I v a n o v i ç

(Ivan Ivanoviç gelir.)

Ivan Ivanoviç — Ben Ivan Ivanoviç... Ben Ser-
gey Konstantinoviç Petrofun düşmanıyım. Kanser na-
sıl insan etinin, kurt nasıl elmanın, pas nasıl demirin
düşmanıysa ben de Sergey Konstantinoviçin öyle
düşmanıyım. Bu düşmanlığı gerçekleştirmek, Petro-
fu inim inim inletmek zamanı geldi artık. Petrofa öyle
bir iş etmeliyim ki, acısını çeksün ölene kadar. Bana
yardım edin, akıl öğretin, demiyorum. (Alayla) Çünkü,
biliyorum, içinizde başkasına kötülük etmesini seven
insan yoktur. Hepiniz melâikesiniz... (Ciddileşir) doğ-
rusu da, maalesef, içinde başkaları için kötülük dü-
şünmiyen insanlar, yine maalesef diyorum, çoğunluk...

ta... Kimden öğüt istemeli? Bazı ölüleri mezarlarından kaldırıp öğüt istesem...

Hasırşapkalı — (Gelir) Merhaba sayın Ivan Ivanoviç.

Ivan Ivanoviç — Merhaba.

Hasırşapkalı — Bu gece politeknik müzesinde bir konferansım var sayın Ivan Ivanoviç... Teşrif buyurursanız memnun olurum. Konum: bir sanat eserinde müsbet kahraman mutlaka lâzım mı? Verdiğim karşılık: mutlaka lâzım.

Kasketli — (Gelir) Merhabalar... (Hasırşapkalıya) Şişkinin çam ormanında sabah tablosunu bildin mi?

Hasırşapkalı — Bildim, ne olacak?

Kasketli — Orda dört ayı var, biri büyük, üçü yavru. Hangisi müspet kahraman?

Hasırşapkalı — Demagoji yapıyorsunuz...

Kasketli — Bana kalırsa orda müspet kahraman... bana duyurulan keyif. Eğer duyurulabilmezse... Ne dersin Ivan Ivanoviç?

Ivan Ivanoviç — Aklım ermez bu işlere... Benim sizden, ikinizden bir sualım var...

Hasırşapkalı — Buyurun Ivan Ivanoviç!

Kasketli — Sor bakalım.

Ivan Ivanoviç — Bir insanın başına gelebilecek en büyük felâket nedir?

Hasırşapkalı — En büyük felâket?

Ivan Ivanoviç — Evet. En büyük felâket nedir bir insan için?

Kasketli — Verdiği sözü tutmamak.

Hasırşapkalı — Merkez gazetelerinden birinde imzasız makalelerden birine konu olmak.

Kasketli — Esirlik.

Hasırşapkalı — Tensikata uğramak.

Kasketli — Cahillik.

Hasırşapkalı — Amirin gözünden düşmek.

Kasketli — Partiden kovulmak.

Hasırşapkalı — Merkez şehirlerden kenar kasabalara naklîmemuriyet.

Kasketli — Gönül acısı.

Ivan Ivanoviç — Tıssss!!!!

(Petrofla Lüdmila Alekseyevna kolkola geçerler, Lüsyanın başı Petrofun omuzunda.)

Ivan Ivanoviç — (Kasketliye) Ne dedi idin? Gönül acısı! İnsanın başına gelebilecek en büyük felâket... Doğru... Şimdi, şurdan geçenleri gördünüz mü?

Hasırşapkalı — Sergey Konstantinoviçle Lüsya...

Kasketli — Spor ustası Lüdmila Alekseyevna.

Ivan Ivanoviç — Petrof lüsya tutkun, kızı seviyor deli gibi...

Kasketli — Sevdikten sonra elbette deli gibi sevecek, akıllı gibi sevmek te sevda mı sayılır?

Ivan Ivanoviç — Kız da onu seviyor mu?

Kasketli — Niye sevmesin? Sergey Konstantinoviç sevilmiyecek adam mı?

Ivan Ivanoviç — Gönül acısı... Gönül acısı... (Seyircilere) Okudum demektir canına Petrofun... Can evinden vurdum demektir. (Kasketliyle Hasırşapkalıya) Beni sahnede bir müddet yalnız bırakır mısınız? Lütfen!

(Hasırşapkalıyla Kasketli çıkarlar.)

Ivan Ivanoviç — (Seyircilere beyaz perdeyi işa-

rette) Şimdi, şu perdede düşüncelerimi seyredeceksiniz... Bakın...

(Beyaz perdede bir fotoğraf: Lüsya bir parkta bir sırada hülyalı oturmakta, gökte ay.)

Ivan Ivanoviç — **(Seyircilere)** Lüsya ay ışığında... Parkta. Hülyalı... Kimi düşünüyor böyle? Petrofu... Düşünsün. Ama bu hülyalı düşünce uzun sürmeyecek... Bakın...

(Beyaz perdede başka bir fotoğraf.)

(Aynı parkta, gündüz aynı sırada Lüsya Ivan Ivanoviçle oturuyor. Ivan Ivanoviçin kıza bir şeyler anlattığı, kızın güldüğü görülüyor.)

Ivan Ivanoviç — **(Seyircilere)** İşte Lüsyanın yanında ben oturuyorum... Gülüyor... Ona çok tuhaf fıkralar anlatıyorum... Gülüyor... Ve... Petrofu düşünüyor... Hem kahkahayı basmak, hem de sevgiliyi hülya etmek mümkün değildir.

(Beyaz perdede bir sorgu işareti.)

Ivan Ivanoviç — **(Seyircilere)** Kafamda bir soru işareti... Şu gördüğünüz işaret... Petrofun yüreğine şüpheyi nasıl düşürmeli? Nasıl etmeli de Petrofu Lüsya'dan şüphelendirmeli? Otello piyesinin meşhur mendilinden tutun da bizim filimlerde adreslerine gönderilmeyen mektuplara kadar bütün hileleri düşündüm, gözden geçirdim. Sonunda öyle bir hile buldum ki. **(Perdede nida işareti)** Petrofun yüreğine şüphe düşürmek şöyle dursun, herifin elinden kızı aldım... Bakın...

(Beyaz perdede Ivan Ivanoviç ile Lüsya kolkola. Lüsyanın başı Ivan Ivanoviçin omuzunda. Fotoğraf cep heden çekilmiştir. Uzaktan bir türkü sesi.)

Ivan Ivanoviç — Bu türküyü de pek severim... Kızı Petrofun elinden nasıl aldığımı mı merak ediyorsunuz? Neden? Bu merakınız neden? Yoksa siz de mi? Hem esasen piyesin ana konusuyla bulduğum hilenin ilgisi yok... Mazur görün... Söylemeyeceğim... Gelelim esasa. Petrof kahroldu... Bakın.

(Beyaz perdede kadr: Petrof yatağında sırtüstü uzanmıştır. Soyunmamıştır. Gözleri tavana dikili. Bitkin bir hali var.)

Ivan Ivanoviç — **(Seyircilere)** Petrof işten döner dönmez böyle yatağa atıyor kendini... Gözlerini dikeyor tavana... Birbirinden yanık mısralar geçiyor akından. Dinleyin:

Petrofun sesi —

Ah ne aydınlık gece,
Gözüme uyku girmez.
O sönen gençliğimden
Gönülde hazin bir ses,
Ey soğuk yılların sevinci, gamı,
Bu oyun bir sevda değil, öyle mi?
Sen benden soğudun soğudun artık,
Zaten sevmesini bilmedin, yazık!

Ivan Ivanoviç — **(Seyircilere)** Bakın!

(Beyaz perdede başka bir kadr: Gece. Petrof sokakta. Dalgın.)

Ivan Ivanoviç — Sabahlara kadar dolaşıyor so-

kakları... Amansız düşmanı olduğum adam ömrünün sonuna kadar işkence çekecek...

(Beyaz perdede başka bir fotoğraf: Petrof bir su kuyusunda. Yanında başka bir kız. İkisi de gayet bahtiyar. Fotoğraf cepheden ve büyük plân alınmıştır. Ivan Ivanoviçin yüzü seyircilerden yana olduğu için perde-deki değişikliği ilk önce farketmez, sözüne devam eder.)

Ivan Ivanoviç — Gönül acısı... Gönül acısı... İnsanın başına gelebilecek en büyük felâket... (Perdedeki yeni kadını görür.) O da ne? Petrof? Başka bir kızla? Petrof başka bir kızla dere kıyısında oturuyor... İkisi de bahtiyar... Demek gönül acısı... Demek ki kızı elinden alsam bile ah eder bir müddet vah eder Petrof, ama sonunda bulur tesellisini... Aldattı beni Kasketli...

(Bağırır kulislerden yana) Kasketli! Kasketli!..

(Kasketli gelir. Perdede artık hiçbir resim yoktur.)

Ivan Ivanoviç — (Kasketliye) Hani gönül acısı en büyük felâketti...

Kasketli — Öyledir. Ve lâkin birçok acılar gibi o da şifa bulur çok şükür...

Ivan Ivanoviç — Bana böyle bir acı lâzım değil... İşime gelmiyor. Bana şifa bulmayan bir acı lâzım, kanser gibi...

Kasketli — Onun da şifası bulunacak...

Ivan Ivanoviç — Bana şifası hiçbir zaman bulunmayacak bir acı lâzım..

Hasırşapkalı — (Gelir) Şeref acısı... Hele haksız yere çiğnenmişse şeref...

Ivan Ivanoviç — Himm... Şeref acısı... Deneyelim... Bana bir lokma kâat, pullu bir zarf bir de mürekkepli kalem lütfeder misiniz?

Hasırşapkalı — (Ivan Ivanoviçin istediklerini ona verir.) Buyurun.

Kasketli — Ne oluyor?

Ivan Ivanoviç — Bir ihbarda bulunacağım...

Hasırşapkalı — Jurnalcılık mı yapacaksınız?

Ivan Ivanoviç — Hayır, görevini kötüye kullanıp devlet parasını senetsiz, sepetsiz, şuna buna peşkeş çeken bir yurttaşın bu gibi işlere devam edebilmesini önliyeceğiz...

Hasırşapkalı — Haaa, öyleyse büsbütün başka bir mahiyet alıyor...

Kasketli — Petrofu jurnal edeceksin...

Ivan Ivanoviç — (Yazmaya başlayarak) Evet, komisyon raporunu beklemeden, senetsiz sepetsiz verdiği paradan komisyon aldı.

Kasketli — Yalan.. Komisyon aldığı yalan...

Ivan Ivanoviç — Olsun... Ben yazacağım... Yalan olduğu için yazacağım, haksız yere tevkif edecekler...

Kasketli — Etmeyebilirler...

Hasırşapkalı — Komisyon raporunu beklemediği hakikat.

Ivan Ivanoviç — Haksız yere çiğnenmiş şerefinin acısını ömrünün sonuna kadar çekecek...

Kasketli — Çekmiyecek! Tevkif edilse bile iş anlaşıp serbest bırakılacak, mahkûm edilse bile rehabilite edilecek... başına bu işleri düşmanın getirdiğini bilecek, şeref acısı çekmiyecek.

Ivan Ivanoviç — Hay Allah kahretsın... (Yazdığı kâğıdı yırtar.) Bu da olmuyor, ne yapmalı, ne etmeli? (Seyircilere) Öldüreceğim Petrofu! öl-dü-re-ce-gim!

(**Kasketliyle Hasırşapkalıya**) Beni sahnede bir müddet yalnız bırakır mısınız? Lütfen! (**Kasketliyle Hasırşapkalı çıkarlar.**)

Ivan Ivanoviç — (**Seyircilere**) Petrofu iz bırakmayan bir usulle öldürmek lâzım... Neyle öldüreyim? Bıçakla mı? Tabancayla mı? Boğarak mı? Kış aksamaları altı yedi sularında trolleybüs, yahut otobüs, yahut tramvay bekletip ayaklarına kara su indirirken mi? Şekspir bazı kahramanlarını bazı kahramanlarına zehirle öldürtüyor... Lermontof ta öyle... Zehir... Demek ki zehirle öldürüyorum... zehri kendim çekmeliyim inbikten... En mükemmel zehri... Bir dakika... (**Gider bir el arabası dolusu imbik ve kitaplarla gelir.**) İşte kitaplar, kimya kitapları... İşte imbikler... Demek ki bir yandan kitapları okuyacağım en mükemmel zehir çekme nazariyesini kavramak için... Bir yandan da imbiklerden işte böyle bir, ama en mükemmel, yani en renksiz, en kokusuz, en tatsız, vücutta içildikten sonra tortu bırakmayan bir damla zehir çekeceğim... (**Bir yandan konuşmakta bir yandan da okumakta, bir yandan da imbiklerden zehir çekmektedir.**) Harika zehir işte böyle damlıyacak... (**Imbikten bir damla damlar bir bardağın içine.**) Bu damlayı Petrofa nasıl içireceğim? Buldum... Tamam... Bir dakika... (**Çıkar bir müddet sonra dondurmacı kadın kılığında gelir.**) Dondurmacı kadın kılığına gireceğim... Zehir damlasını dondurmalarından birine damlatacağım... (**Damladır**) Bekliyeceğim... (**Kollarını kavuşturup bekler**) Nihayet Petrof gelecek, hem de Lüsya... (**Petrofla Lüsya gelirler**) Lüsya dondurma isteyecek. (**Lüsya pandomim hareketleriyle dondurma ister.**) Aman şaşırmıyalım, zehirli dondurmaya yanlışlıkla Lüsya vermiyelim... Hayır zehirli işaretili... (**Lüsya dondurma verir**) Petrofa uzatacağım zehirli

dondurmayı... İstemiyecek... Zehirli olduğunu anladığından değil, canı dondurma yemek istemediğinden. (**Petrof dondurma istemediğini pantomim hareketleriyle anlatır.**) Ben ısrar edeceğim, Lüsya gülecek, kendi eliyle zehirli dondurmayı alıp Petrofa verecek! Sevdiği erkeği bilmeden kendi eliyle zehirliyecek! Petrof yiyecek dondurmayı ve (**Petrof ansızın yıkılır.**) Dozu fazla kaçırmış olacağım ki hemen yıkılacak. İşte böyle... Lüsya ne yapacağını şaşırarak, ahü vah edecek filân falan... (**Lüsya pantomim hareketlerle telâşını ifade etmektedir.**) Petrof ölecek... Yüzünde ıstırap... Ölüm kötü şey... Üstüne eğileceğim...

İyi ama bitti. İşkence bir anlık! Ben buna Petrofa kötülük yapmak mı derim!.. Diriltmek lâzım... Diriltip tekrar öldürmek... Tekrar diriltmek, tekrar öldürmek... Dirilmiyor... Ne yapsam faydasız... Dirilmiyor... Ah ne yazık, insanı ancak bir kere öldürebiliyoruz... Lüsya ölüyü bağrına basarak ömrünün sonuna kadar taşıyacak... (**Lüsya Petrofun ölüsünü bağrına basarak götürür.**) Bu da olmadı... Ne yapmalı? Ne etmeli? Petrofa nasıl azap çektirmeli? (**Kulislere haykırır**) Hasırşapkalı! Hasırşapkalı! (**Hasırşapkalı gelir**)

Ivan Ivanoviç — Bana bir akıl ver. Okumuş yazmış adamsın. Sen meselâ bir insandan intikam almak istesen ne yaparsın?

Hasırşapkalı — Onun zayıf damarını ararım...

Ivan Ivanoviç — Sonra?

Hasırşapkalı — O zayıf damarından vururum onu...

Ivan Ivanoviç — Hârika... Yaşa sen... (**Seyircilere**) Petrofun zayıf damarını arıyacağım... Bir dakika gözden kaçırmıyacağım herifi... (**Hasırşapkalıya**) Gidiyorum.

Hasırşapkalı — Nereye?

Ivan Ivanoviç — Birinci perdemizin dördüncü tablosuna...

(Çıkarlar.)

Dördüncü tablo

Evreka

(Beşinci tablodaki dekor. Sabahın erken saati. Kim-seler yok. Ivan Ivanoviç girer. Bakınır. Saklanacak yer arar. Kâtibin masası altına gizlenir. Petrof girer. Kendi odasına doğru giderken öteki kapı gıcırdayarak aralanır. Petrof dönüp bakar. Anna Nikolayevna başını kapı aralığından odaya uzatmıştır.)

Petrof — Buyur teyze...

Anna Nikolayevna — Bilmem ki...

Petrof — Bilmem ki ne demek?

Anna Nikolayevna — Biraz vakitsiz geldim, ama hani istersen...

Petrof — Girsene içeri...

Anna Nikolayevna — Erkence geldim de hani...

Petrof — Yok canım... Yirmi dakika kadar...

Anna Nikolayevna — Sen artık kocakarının kusuruna bakma oğlum... Bana teyze deyiverdin, candan delikanlıya benzersin... (Girer) Amma ben usulü nizamı bilirim çok şükür... Dedim ya hani istersen hani yirmi dakika kadar, iş başı etmenizi dışarda beklerim. Böyle de lâzım... Usulü nizamı bu... (Kapiya doğru yürür)

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Nafile, şimdi gidip çevirecek kocakarıyı...

Petrof — (Anna Nikolayevnanın arkasından gidererek) Dur be teyze? Nereye? Dur canım... (Anna Nikolayevnayı kolundan tutup durdurur.) Kasabaya yeni geldin galiba?

Anna Nikolayevna — Dün akşam... Şirin kasa-bacık... Sokakları da tertemiz maşallah... Hem yalnız büyük memurların gelip geçtiği yollar değil, mahalle araları da sulanıp süpürülüyor. Istasyondan otobüsle geldim. O da, otobüs te yeni maşallah, içi dışı tertemiz. Moskova metrosu sanırsın, yalnız mermeri yaldızı eksik. Yirmi dakkada geldik... Yalnız bir sarhoş bindi... O da, sarhoş ta yani, biletçi kadıncağızın kucağına yıkılmadı... Yirmi dakika öyle ayakta dikildi durdu maşallah... Dükkanlarınız da bir tuhaf hani...

Petrof — Neleri tuhaf?

Anna Nikolayevna — Usule, nizama pek uygun değiller gibime belir...

Petrof — Ne gibi?

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Bilmezmiş gibi soruyor...

Anna Nikolayevna — Camekânda ne varsa içerde de onu satıyorlar... Hani camekânda tavuktu, kazdı ördekti, hindi idi, danaydı, domuzdu heykelleri di- kip içerde balık ezmesinden başka şey satmazlık etmiyorlar...

Petrof — Otursana teyze...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Kocakarının sözleri hoşuna gitti... Amma hoşuna gitmeseydi de yine yer gösterirdi...

Anna Nikolayevna — Oturayım... (Oturur) Ama yorulmadım... Üç gün sırtüstü yattım tirende... bir

imzacık lâzım bana, Petrof yoldaşın imzası...

Petrof — Kâatlarını niye postayla yollamadın?

Anna Nikolayevna — Postayla mı? Sen kaç yıllık memursun?

Petrof — Beş on yıllık...

Anna Nikolayevna — Önce nerdeydin? Neci idin?

Petrof — Fabrikada tesviyeci idim...

Anna Nikolayevna — Dön tezgâhının başına... Senden ne memur olur, ne âmir... Kendini bilen, usulü nizamı bilen kâtipti, memurdu, neydi, Anna Nikolayevnanın kâatlarını, yani hani benim kâatlarımı, postadan alır da âmirine verir mi imzalasın diye? Âmirinin, Petrof yoldaşın işi gücü yok ta postadan çıkan şunun bunun kâatlarını mı imzalıyacak? İmza istiyen, haddini, terbiyesini bilsin, usule nizama uysun gelsin ayacığıyla tıptış tıptış...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Bakın da şu kocakarıya, kalkmış ta kime usulden nizamdan bahsediyor!

Petrof — Sen hele ver şu imzalanacak kâatlarını teyze... (Anna Nikolayevna kâatlarını Petrofa verir.)

Anna Nikolayevna — Sen Petrof yoldaşın kaçınıcı kâtibisin oğlum? Bizim orda Konstantin Sergeyeviçin...

Petrof — (Kâatları incelemekte devamla) kimin?

Anna Nikolayevna — Senin âmirin Sergey Konstantinoviçin âmiri Konstantin Sergeyeviçin, dedim... Üç kâtibi var maşallah... Önce gözlüklüsüne gidilir. Bir hafta sonra gel, der... âdeti öyle... Alır elinden kâatını, koyar sağ tarafına, üç kerre de sıvazlar üstünü... Bir hafta sonra gel, der... usulü öyle... Ne bir ay, ne beş gün sonra, bir hafta sonra. Kendine böyle bir nizam koymuş adamcağız... Kim korsa ko-

sun nizam nizamdır, bozulur mu? Bir hafta sonra öteki kâtibeye çıkılır... Taş bebek gibi delikanlı maşallah, mavi göz, sarı saç, al yanak... Yirmi gün sonra buyurun teyzeciğim, der. Onun da nizamı öyle... Ne bir ay, ne beş gün, yirmi gün... yirmi gün sonra çıkar-sın üçüncüye... Karakaş, karagöz, surat bir karış... şöyle tepeden tırnağa bir süzer adamı, ne der? Bilemedim... Yirmi beş gün sonra, demez... Homurdanır, üç gün sonra gel, der... İçinden de kızar sana belkim... Küfür de eder belkim... Ama orası rabbime malûm...

Petrof — (Kâatları incelemiştir) Pekil!

Anna Nikolayevna — Âdetin neyse onu söyle... Kaç gün sonra?

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Bütün zahmetlerim boşuna... Galiba masanın altına boşuna girdim.

Petrof — (Kâatları imzalamıştır) Tamam... (Kâatları uzatır) Buyur...

Anna Nikolayevna — (Kâatları almıyarak) Bana Petrof yoldaşın imzası lâzım...

(Az önce kâtip girmiştir, Anna Nikolayevnanın sözü-nü işitmiştir.)

Kâtip — Petrof yoldaş ta imzaladı işte... (Petrofa) Gün aydın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Gün aydın.

Anna Nikolayevna — Bir yanlışlık olmasın evlâdım?

Petrof — Ne gibi?

Anna Nikolayevna — İş başına yirmi dakika vardı... Sonra hani kâatları kâtibin getirmedi sana... Sonra, kendi masanın başına geçip imzaladın... Be-

nim yüzümden başına bir iş gelmesin...

Petrof — Merak etme teyzeciğim...

Anna Nikolayevna — **(Bu sefer kendi işi için kaygılı)** Ben usulü, nizamı bilirim çok şükür... Böyle ayak üstü, yangından mal kaçırılır gibi atılan imzanın hükümü olmaz...

Petrof — Ben de usulü nizamı bilirim! Teyzeciğim...

Anna Nikolayevna — Pek te bilire benzemezsin...

(Mariya Andreyevna girer.)

Mariya Andreyevna — Gün aydın.

Petrof — Gün aydın Mariya Andreyevna... Yine uyumamışa benzersiniz... boşuna üzülyorsunuz... Oğlunuz mutlaka iyileşecek.

Mariya Andreyevna — **(Masası başına geçmiş makinesinin kapağını açmaktadır.)** Verdiğiniz uyku ilâcı da fayda etmedi. Hattâ iki hap aldım.

Petrof — Profesörle dün akşam telefonlaştık... Katiyen tehlike yok, diyor...

Mariya Andreyevna — Sağ olun... Ne iyi insan-sınız...

(Anna Nikolayevna bu muhavereyi şaşkın şaşkın dinlemiştir. Petrofun odasında telefon çalar.)

Kâtip — Telefon...

Petrof — Duydum... **(Odasına gider.)**

Anna Nikolayevna — **(Mariya Andreyevnaya)** Petrof yoldaşın akrabası mısınız?

Mariya Andreyevna — Yooo... Neden soruyorsunuz?

Ivan Ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)**

Neden olacak; tersi döndü de ondan.

Anna Nikolayevna — Allah, Allah... Her şeyde bir nizamsızlık, bir usulsüzlük... Nereye gitti Petrof yoldaş? Ne telefonuna?

Kâtip — Kendi telefonuna..

Anna Nikolayevna — Yani hani ona doğrudan doğruya telefon etmek te olur mu? Yani, aç telefonu, merhaba Petrof yoldaş, de, kâtipiniz iki yıldır evrakımı size havale etmiyor, de... Yahut başka bir şey söyle, ne bileyim, olur mu?

Mariya Andreyevna — Niye olmasın?

Anna Nikolayevna — Allah allah.

Ivan Ivanoviç — **(Masanın altından seyircilere)** Allah allah ya? Allah kahretsin şu Petrofu...

(Petrof girer.)

Petrof — **(Kâtibe)** Sizdeki evrakın bir kısmını verin bana. Şimdilik isim az... Muamelelerini Mariya Andreyevnayla beraber yaparız yine... **(Mariya Andreyevnanın masasına gider)** Müsaadenizle... **(Yazı makinasını alır, Mariya Andreyevna önde kendisi arkada çıkarlarken Anna Nikolayevnayı görür)** Ne o teyzeciğim? Yoksa imzalanacak bir kâadın daha mı var?

Anna Nikolayevna — Yok... Yok çok şükür... Hani olsa da imzalatmazdım sana...

Petrof — Neden o? Niye kızdın bana?

Anna Nikolayevna — Senin nene kızayım? Daktilonun makinasını taşıyan âmir görülmüş mü? Hangi nizamda, hangi emirde yazılı bu? Bana bak oğlum, sen daha kırk yıl âmirlik etsen tezgâhtan yeni çıkmış tesviyecisin... Tevekkeli değil seni görür görmez burnuma rahmetli oğlumun kokusu geldi... O da tesviyeci idi... Harpte öldü... Hoşça kal evlâdım...

(Çıkar, kapıda şoförle karşılaşılır. şoför yol verir. Şoför girer.)

Şoför — Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Bir dakika...

(Petrof'la Mariya Andreyevna çıkarlar, bir an sonra Petrof döner.)

Petrof — Söyle bakalım...

Şoför — Bizim garajda yağcının karısı doğuracak, izin verirsen, arabamla götürüyüm hastaneye...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere Ahmağın sorduğu şeye bak...) Petrof — Götür tabii... Ne soruyorsun...

Şoför — Sonra... Lüdmila Alekseyevnayı pazara götürüyüm, diyorum... Kaçtı görüyorum, pazarda alışverişten eli kolu dolu, hamal gibi âdeta dönüyor kızcağız... Olur mu?

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Bu şoför milleti bazan böyle ahmak olur işte... Olmaz diyecek elbette... Devlet benziniyle, devlet motörüy-le sevgilimi pazara götürmeye hakkımız yok diyecek... Diyecek elbette... Ne o? Cevap vermiyor... Yüzü kızardı... Vay anasını... Enteresan... Dur bakalım... Dört açmalı gözümüzü...

Petrof — (Kızmış, düşünmüş cevap vermemiştir şoföre. Kâlibe dönmüştür.) Alıyorum... (Kâtibin hazırladığı kâatları alır.)

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Şoföre cevap vermedi Sergey.. Razi oldu... Mükemmel... Yakasının bir ucu geçti elime...

Kâtip — Hep söylüyorum, yine de söylerim, Sergey Konstantinoviç, memuriyet hayatımıza getirdiğiniz yeniliklerden bütün Sovyetler Birliği devairinin

faydalanması, tecrübelerinizden faydalanması lâzım... Siz şahsen bir çoklarımıza, hattâ âmirlerimize nûmune-yi imtisal olmalısınız... Siz, Sergey Konstantinoviç...

Petrof — (Yarı memnun, yarı mahcup kâtibin sözünü keser) Peki, peki...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından seyircilere) Gördünüz mü? Nasıl dinledi methiyeyi... Gördünüz mü? Oh, çok şükür... Öbür yakası da geçti elime... Hem de nasıl...

Şoför — Ben gidip Lüdmila Alekseyevnayı pazara götürüyüm...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından memnun) Götür, berbere de götür, terziye de götür.

Petrof — Bana bu akşam araba lâzım değil... Eve yayan döneceğim...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altında canı sıkkın) Hmm! Bunu beğenmedim.

(Şoför çıkar. Petrof çıkar.)

Tatyana Vasilevna — Nesi var? Canı sıkına benzer...

Ivan Ivanoviç — (Masanın altından) Ben ise keyfiden yerimde duramıyorum...

(Kâtip kâatlarla Petrofun odasına gider. Ivan Ivanoviç masanın altından çıkar. Sağa sola bakınır. Ayakları üstünde yaylanır, ellerini ovuşturur. Memnun sırtırmaktadır. Kasketiyle Hasırşapkalı gelirler.)

Kasketli — (Endişeli) Hayırola Ivan Ivanoviç?

Ivan Ivanoviç — Evreka... Buldum...

Hasırşapkalı — Beşer tarihinde sudan elektrik

enerjisi istihsalinin oynadığı role dair on altıncı yüz yıl Rus bilginlerinin eserlerinde şimdiye kadar gözden her nedense kaçmış bir işaret mi buldunuz Ivan Ivanoviç? (Seyircilere) Yoldaşlar, on bin metre irtifandan yere dökülen bir kadeh suda kaç bin volt elektrik enerjisinin mahfuz bulunduğunu biliyor musunuz?

Kasketli — Bilmiyorlar.. Amma bir karış yüksekten insanın ağzına dökülen bir kadeh votkada kaç kilovat saatlık enerji bulunduğunu çoğu bilir.. Sor istersen! ...

Ivan Ivanoviç — Buldum. Mahvedeceğim.. Bütün ömrünce işkence çekecek.. Buldum... Kurtulamaz elimden artık.. (Hayın hayın güler) Kah, Kah, Kah... Hah, Hah, Hah!

Hasırşapkalı — Lermontofun Demonuyla Götenin Mafistosunun Miçurin usuluyla melezi bir iblis gibi gülüyorsunuz...

Ivan Ivanoviç — (Hayın ve muzaffer güler) Kah, Kah, Kah, Hah, Hah, Hah, Hah!

Kasketli — Bana kalırsa Bolşoy tiyatronun basları gibi gülüyor... Mihaylov gibi meselâ...

Ivan Ivanoviç — Evreka! Buldum... Mahvedeceğim!

Kasketli — (Hasırşapkalıya fısıldar) Petrofa nasıl bir oyun oynamak istediğini bilsem hemen gider haber verirdim... İnsanın insana kötülük etmesine eli kolu bağlı seyirci mi kalacağız? Sen bir öğrenmeğe çalış ne dolaplar çevirmek istediğini..

Hasırşapkalı — Niye ben? Siz öğrenin...

Kasketli — Sana daha kolay, daha çabuk açılır!

Hasırşapkalı — Niye bana daha kolay açılacakmış? Ben hâtıra defteri miyim herifin?

Kasketli — Aranızda bir benzerlik var.

Ivan Ivanoviç — Deminden beri boşuna çene yoruyorsunuz... Petrofun mahvolmasını hiç kimse önleyemez... Mahvolacak! Nasıl mı? Antraktan sonra görürsünüz, ikinci perde başlar başlamaz... İkinci perde... Hah, hah, hah... Kah, kah, kah!!!

Perde

Beşinci tablo

Portreler

(Petrof geçerken Kasketli arkasından koşar.)

Kasketli — Sergey Konstantinoviç! Sergey Konstantinoviç!

Petrof — (Durur) Ne o?

Kasketli — Seni mahvedecek... Bu perdede mahvedecek seni...

Petrof — Ben mi? Bu perdede mi? Kim?

Kasketli — Ivan Ivanoviç..

Petrof — Nasıl...

Kasketli — Bilmiyorum... Göreceğiz...

(Hasırşapkalı gelir.)

Hasırşapkalı — Sizi selâmlamama izin verin aziz yoldaşlar...

Kasketli — (Petrofa, Hasırşapkalıyı işaretle) İnanzsan ona sor.

Hasırşapkalı — Haberim yok... Hattâ ne demek istediğini anlamıyorum... Dedikodudan nefret ederim...

Kasketli — Mahvedeceğim Petrofu demedi mi Ivan Ivanoviç?

Hasırşapkalı — (Kasketlinin sorusunu duymazlıktan gelerek Petrofa) Bu akşam Politeknik müzesi küçük salonunda bir konferansım var... Teşrif buyrun... Memnun olurum...

Petrof — Konunuz?

Hasırşapkalı — Bir sanat eserinde müsbet kahraman mutlaka lâzım mı?

Petrof — Kanaatınız?

Hasırşapkalı — Elbette ki hayır... Müsbet kahraman mutlaka lâzım değil...

Kasketli — İyi ama geçen sefer tersini söylemiştin...

Hasırşapkalı — Öyle mi? Hatırlamıyorum... Hem sonra, aziz yoldaşlar, (Seyircilere hitabeder) Tersî, yüzü ne demek. Meselâ beyaz bir daktilo kâadının tersi yüzü olur mu? Her iki tarafına da, birbirinin tamamen zıddı şeyleri yazmak mümkün değil mi? Kabahat kâadın mı? Ben bir daktilo kâadı mıyım?

Kasketli — Sen bir cıgara kâadısın, bir içimlik canın var... (Petrofa) Nereye gidiyorsun?

Petrof — Sabah sabah nereye gidilir? Daireye!

Kasketli — Korum kendini... Ivan Ivanoviçten koru kendini... Başın sıkışırsa beni çağır... (Hasırşapkalıya) Yürü... (Hasırşapkalıyı kolundan çeker.)

Hasırşapkalı — Şu kabalıktan ne zaman vazgeçeceksiniz? Ne zaman medeniyete alışacaksınız?

Kasketli — (Hasırşapkalıyı itip kakıştırıp yürüterek) Yürü diyorum oyun başlayacak...

(Çıkarlar.)

(Petrof bekleme odasına girer. Dalgındır. Bekleme odasında kimse yoktur. Duvarlarda Petrofun hep bir örnek, çok kocaman portreleri asılıdır. Duvarlar bu portrelerden yapılmıştır. Petrof bunun farkına varmaz, kendi odasına geçer. Masasının arkasındaki duvarda yine aynı portre asılıdır. Petrof bunu görür. Hayretle irkilir. Gider yakından bakar.)

Petrof — Ben... Benim portrem... Kim yapmış? Niçin yapmış? Ne kadar da kocaman, insan kendini dev aynasında seyrederek gibi oluyor. Kim asmış bura-ya?

(Petrof bekleme odasına gider, oraya gelmiş olan Ivan Ivanoviç ile karşılaşır.)

Petrof — (Kendi odasını işaretleyerek) Bakın!

Ivan Ivanoviç — Nereye? Neye?

Petrof — Görmüyor musunuz?

Ivan Ivanoviç — Görüyorum... Mükemmel bir portre. Pek çok sayın Gerasimov da bundan haşmetlisini yapamazdı.

Petrof — (Bekleme odasındaki portreleri de görür) Aaa? Burda da! Hem de kaç tane!!!

Ivan Ivanoviç — Görmediniz miydi? Anlıyorum. Bekleme odasının duvarlarına dikkat edecek vaktiniz mi var? Her şeyden önce, yani bütün bir kasabanın güdümünü düşünen adam, duvarlara portreleri asılmış mı, asılmamış mı fark mı edebilir?

Petrof — Kim astı bunları?

Ivan Ivanoviç — Ben..

Petrof — Siz mi?

Ivan Ivanoviç — Ben elimle asmadım, ama asmalarını söyledim.. (Makamdaki portreyi göstererek) Vay! Biraz sağa temayül edilmiş gibi geliyor bana... (Odaya girer, Petrof ta arkası sıra)

Petrof — Niçin? Ne lüzum vardı?

Ivan Ivanoviç — (Portreyi düzelterek geri çekilir uzaktan bakar.) Şimdi dosdoğru... Kim yaptı bu portreleri biliyor musunuz? Bunların ressamı, daha kimlerin de portrelerini yaptı biliyor musunuz?

Petrof — Niçin? Neden?

Ivan Ivanoviç — Lütfen makamınıza geçip oturun aziz Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Peki ama...

Ivan Ivanoviç — Lütfen... (Petrofun oturmasına yardım eder.) Kıymetli zamanınızın on dakkasını bana bahşeder misiniz?

Petrof — (Güler.)

Ivan Ivanoviç — Niye güldünüz?

Petrof — Ne tuhaf konuşuyorsunuz... Sizde bugün bir değişiklik var Ivan Ivanoviç...

Ivan Ivanoviç — (Gayet ciddi) Petrof yoldaş... Her şeyden önce, yani aynı idealin nurlu yollarında yürüyen iki yoldaş gibi konuşalım (Petrof bir şey söylemek ister, Ivan Ivanoviç bir el hareketiyle onun söze başlamasını önler.) Sözümlü kesmeyin... Biliyorum nurlu yollar, yılmaz mücahit, oy birliğiyle tasvip, muazzam başarılar gibi formüllere aleyhtarsınız... Güzel... Ama şu formüller cümlelerin tekerlekleridir. Takiverirsin dördünü beşini, cümle yürüyüverir, düşünceler de kolaylıkla ifadelerini bulur. Herkesin kullandığı, âdeta sosyalist mülkiyet haline gelen bu tekerleklerden niçin faydalanmamalı?

Petrof — (Ciddiyetle) Ivan Ivanoviç... Tekerlekleri filân bırakalım bir yana... Rica ederim, kısaca cevap verin, bu portreleri niye astırdınız?

Ivan Ivanoviç — Şimdiye kadar ihmal ettiğim için kendimi suçlu saydığım bir ödevi yerine getirdim...

Petrof — Ne ödevi? Kısa, açık konuşmanızı rica ettim...

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce yeni demokratik santralizm prensibini savundum...

Petrof — Benim portrelerimle demokratik santralizm prensibini savunmanın arasındaki münasebet

ne? Ben de Ivan Ivanoviç size bir şey söyleyeyim mi? Büyük, ana prensiplerimizi, hokkabazların fırlatıp tuttukları renkli lâstik toplar haline getirmeyin...

Ivan Ivanoviç — Büyük ana prensiplerimizi bu hale getiren elleri ilk kesecek olan benim, bunu pekâlâ bilirsiniz Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Bu portreleri niçin astırdınız?

Ivan Ivanoviç — Sizi ilk defa bu kadar öfkeli görüyorum... Öfke size yaraşıyor... Çok yaraşıyor... Ben her şeyden önce, yani prensip sahibiyim... Petrof yoldaş, bu kasabada, hattâ bütün eyalette halk sizi seviyor, ihtiyarlar en akıllı evlâtları gibi, gençler ağabeyleri, çocuklar babaları, herkes en iyi dostu gibi seviyor sizi. Çünkü siz de herkesi, hemşerilerinizi, Sovyet insanlarını öyle seviyorsunuz... Burada her şey sizin sayenizde geliyor, genişliyor, sağlamlaşıyor. Siz herşeyden önce yani...

Petrof — **(Mahcup ve memnun)** Rica ederim...

Ivan Ivanoviç — **(Sesi değişmiş)** Ama madalyanın bir de ters tarafı var...

Petrof — **(Boş bulunarak merakla)** Ne gibi?

Ivan Ivanoviç — Sevgi iyi, ama otorite? Otorite sahibi misiniz? Bu kasabada her yaptığınız iş oybirliğiyle tasvip ediliyor, genel hayranlık uyandırıyor, ama siz burda, hattâ meselâ kâtabinizin, hattâ hademe Tatyana Vasilevnanın gözünde otorite sahibi misiniz? Soruyorum, cevap verin...

Petrof — Bilmem... Düşünmedim bunu şimdiye kadar.

Ivan Ivanoviç — Düşünmenin vakti geldi de geçti bile. Bütün bir kasabanın atası makamında olan adamın zerrece otoritesi yok... Var mı otoriteniz?

Petrof — Otoritem... Ne bileyim? Yok galiba...

Ivan Ivanoviç — Yok... Olmalı halbuki. Sonra iş

sadece otorite meselesinde değil... Hava meselesi. Böyle bir havası, bir otoritesi olmıyan idareci omuzundaki işleri hakkıyla yapabilir mi?

Petrof — Yapamaz galiba...

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce, yani her zamanki gibi kısa konuşun... Galiba ne demek?

Petrof — Yapamaz...

Ivan Ivanoviç — **(Elinde olmıyarak hayın bir zafer memnunluğuyla)** Hele şükür!

Petrof — Ne dediniz?

Ivan Ivanoviç — **(Toparlanarak)** Dediğim şu, otoritenizi ve havanızı vakıf geçirmeden süratla ve plânla, yaratmak lâzım... Sizin şahsınız bahis konusu değil, bahis konusu olan her şeyden önce, yani bütün bir Sovyet kasabası, tekmi Sovyet insanları, hattâ bütün ileri insanlıktır... İşte portreleriniz her şeyden önce, yani bunun için asılı Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Garip şey...

Ivan Ivanoviç — Portrelerinizin asılması mı, hâlâ anlatamadım mı ki size...

Petrof — Hayır. Hayır... Garip şey, dedim, çünkü sizin beni mahvetmek istediğinizi söylemişlerdi demin...

Ivan Ivanoviç — Benim, sizi... İnandınız mı? Kim söyledi? Kim bu alçak, bu dedikoducu, bu otorite düşmanı? Keşfettim... Kasketli... Değil mi? Farkında mısınız bilmem, herifte esasen korkunç bir küçük burjuva psikolojisi kalıntısı var... **(Telefon çalar. Petrof telefonu açmak ister. Ivan Ivanoviç mani olur, kendisi açar telefonu.)** Alo! Evet... Kâtibine telefon edin... Kâtabın numarasını istihbarat bürosundan öğrenirsiniz... **(Telefonu kapatır.)**

Petrof — Niye yaptınız bunu?

Ivan Ivanoviç — Yine baştan mı başlayacağız?

Her önüne gelen size canının istediği vakit nasıl telefonu açabilir... Her şeyden önce, yani işiniz gücünüz buna...

Petrof — İyi ama ben işime engel olmadığı zamanlar cevap veriyorum... Cevap veremeyecek halde olursam çekiyorum prizden... Ama çok kere cevap vermeğe vaktim var... Şimdi de cevap verebilirdim...

Ivan Ivanoviç — Otoriteniz? Havanız?

Petrof — Zor mesele... Hakikaten zor...

Ivan Ivanoviç — Alışsınız... Hiçbir şey kolay değil. Formalizm ve şablonu yenmek, artsız arasız yükselişi sağlamak, haklı gururu duymak kolay mı?

(Mariya Andreyevna ile kâtip gelmişler, işlerine başlamışlardır. Hasırşapkalı, heykeltıraş ve fotoğrafçı gelirler. Bekleme odasını geçip çalışma odasına girerler.)

Hasırşapkalı — İşte biz de geldik...

Ivan Ivanoviç — (Heykeltıraşa işaretle) Fyodor Aleksandroviç Bobrof... Şahsen tanımasanız da adını duymuşsunuzdur... En ünlü heykeltıraşlarımızdandır... Eserleri oy birliğiyle taktir, tasvip ve genel hayranlık uyandırmıştır.

Bobrof — Büstünüzü yapacağım..

Petrof — Benim mi? Neden?

(Bobrof hayretle Ivan Ivanoviçe bakar.)

Ivan Ivanoviç — Havanız? (Bobrof) Başlayın rica ederim...

Petrof — Hemen şimdi mi? Başka bir güne, iş zamanları dışında...

Bobrof — Merak etmeyin... (Fotoğrafçı bu esna-

da makinasını, magnezyomunu hazırlamıştır.)

Bobrof — (Fotoğrafçıya) Başla...

Fotoğrafçı — (Petrofa) Müsaade buyurun... Biraz şu tarafa... Tamam... (Magnezyumu Hasırşapkalı tutmaktadır.)

Bobrof — (Petrofa) Gülmeyin... Başınızı yukarı kaldırın, şöyle vekarlı, ilhamlı bir tavır alın..

Petrof — Bütün bu söylediklerini yapmama imkân yok... Beceremem...

Ivan Ivanoviç — (Heykeltıraşa) Yoldaşı yormayın. İlhamlı başı, vekarlı tavrı da kendiniz ilâve edemedikten sonra, sosyalistliğiniz neye yarar?

Fotoğrafçı — Kimildamayın. (Hasırşapkalıya işaret eder. Hasırşapkalı magnezyumu yakar, fotoğraf çekilir.) Oldu...

Bobrof — (Petrofa) Şimdi bir de yandan... (Fotoğrafçı resmi çeker.)

Bobrof — Şimdi en önemli poza geldik. Dönün. Lütfen... (Petrofun sırtını fotoğraf makinasına çevirir.) Enseden alacağız fotoğrafınızı.

Petrof — Ensem fotoğrafı kime lâzım?

Bobrof — Bana lâzım. Bütün bu fotoğraflar bana lâzım. Büstünüzü yapmak için...

Petrof — Anlamıyorum, yaşıyan, poz vermesi mümkün olan bir insanın büstünü fotoğrafından yapmağa ne lüzum var? Canlı model dururken...

Hasırşapkalı — Müsaadenizle izah edeyim... Bu bahis yalnız sizi değil, sayın Sergey Konstantinoviç, sevimli, pek sevimli seyircilerimizi de ilgilendirebilir sanıyorum... Aziz Sergey Konstantinoviç, sayın seyirciler! Tekniğin inkişafı temelin çeşitli kademelerinde karşılıklı diyalektik tepkiler gösterdikten sonra, üst yapıda güzel sanatlarla da tesir eder. Meselâ, Eski Yunanda yahut eski Hindde tekniğin gelişmesi foto-

graf denilen âleti mümkün kılacak bir seviyeye erişmediği için, heykeltraşlar ve hattâ ressamılar eserlerini doğrudan doğruya modellerine bakarak, yahut bu canlı modellerden aldıkları intiba ile, fakat yine canlı modeller üzerine çalışarak yapılarıdır. Halbuki atom ve fotoğraf asrında, atom enerjisini barışçı mak-satlar için kullanılan ilk memlekette, heykeltraşlar, hattâ ressamılar bu eski, iptidai, hattâ kapitalizm öncesi metodlarla çalışamazlar. Neden? Çünkü, bir ke-re modellerinin birçoğuna karşı onları, karşılarında canlı model gibi kullanarak saygısızlık gösteremezler. Sonra, heykeli yapılacak sayın model, poz vermeğe razı olsa bile, büyük heykeltraşımızın birçoğu ekip başı olduklarından, modellerinin karşılarına bütün ekipleriyle çıkmaları gerekir.

Petrof — Peki ama, bir yerde okudumdu, eski Yunanda, hattâ rönesans devrinde de, heykeltraşlar, ressamılar çıraqlarıyla birlikte çalışırlarmış...

Hasırşapkalı — Pek doğru... Fakat, aziz yoldaşlar, o devirlerde usta, heykelin esasını yapar, çıraqlar sadece yardımcı işler görürlerdi...

Kasketli — **(Girer)** Şimdiyse, çoğu kere, esas da, yardımcı işleri de çıraqlar yapıyor. Ustaya sipariş almaktan, bankaya uğramaktan ve bir başkasına kendi imzasıyla sanata dair makale yazdırmaktan başka yapacak iş kalmıyor... Gün aydın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Gün aydın... Görüyorsun ya başıma gelen işleri...

Kasketli — Görüyorum...

Bobrof — Müsaadenizle... Bir kerecik, şöyle sade yarım saatliğine fabrikama, şey... atölyeme gelirsiniz on gün sonra...

Petrof — Peki.. Peki... Bir boş saatımda...

(Fotoğrafçıyla Heykeltraş çıkarlar.)

Petrof — **(Portresine bakarak)** Demek bunu da fotograftan yaptılar... Sorduğum suale bak... Ben poz moz vermedim ki, elbet te fotograftan... Ama hangi fotograftan? **(Portreyi yakından tetkik ederek)** Bana benzemiyor mu?

Ivan Ivanoviç — Benziyor mu ne demek? Bu eser her şeyden önce, yani ilhamlandırıcı muazzam bir başarıdır.

Hasırşapkalı — Sanki aynanız...

Ivan Ivanoviç — **(Kâtiple Mariya Andreyevnayı çağırır.)** Bir dakika buraya gelir misiniz, yoldaşlar.

(Kâtiple Mariya Andreyevna girer.)

Ivan Ivanoviç — Portreleri Sergey Konstantinoviç benziyor mu?

Kâtip — Görür görmez tanıdım... Ne iyi ettiniz de astınız portrelerini başımızın üstüne, gözümüzün karşısına...

Petrof — **(Mariya Andreyevnaya)** Siz ne dersiniz?

Mariya Andreyevna — Resimleriniz asılı olmadığı zaman da yüreğimdeydiniz. Bence bir şey değişmedi.

Petrof — **(Utanmış, biraz da şaşırılmış.)** Onu sormadım... Bana benzliyorlar mı?

Mariya Andreyevna — Bilmem...

Kasketli — Bana sorarsan Sergey Konstantinoviç...

Ivan Ivanoviç — Sana soran yok...

Kasketli — Bana sorarsan Seygey Konstantinoviç, senin boyun çok daha kısadır...

Hasırşapkalı — Buldu takılacak şeyi... Kısa boy mu iyi, uzun boy mu? Bir âmirin kısaca boyunu uzatamadıktan sonra bir ressamın natüralizm bataklığından kurtulması mümkün mü?

Kasketli — Sonra, Sergey Konstantinoviç, senin omuzların da daha dardır. Halbuki burda... Sonra senin alnında çok daha kırıktır. Sonra senin bakışların tatlıdır, yumuşaktır... Halbuki burda Vastnetsovun üç bahadırından birine benziyorsun, ama hangisine? Her halde tüysüzüne değil, sakalın da yok ama, öteki ikisinden birine benziyorsun... Hattâ üç beygirden birine, alına mı desem, akına mı, karasına mı orasını pek kestiremiyorum...

Ivan Ivanoviç — (Kâtiple Mariya Andreyevnaya işaret ederek dışarı çıkarımıştır, kapıyı da arkalarından kapamıştır.) Yeter! Her şeyden önce, yani cahilliğini, kültürsüzlüğünü teşhir edip durma Yeter.

Petrof — (Portresini incelemektedir. Yakanın altından beliren bir madalyaya işaretler) Bu da ne?

Ivan Ivanoviç — Madalya.

Petrof — Benim böyle bir madalyam yok... Harpte aldığım nişanlarım var, ama böyle bir madalyam yok...

Ivan Ivanoviç — Kabahat kimde?

Petrof — Anlamadım.

Ivan Ivanoviç — Böyle bir madalyanız yoksa her şeyden önce, yani kabahat kimde, diyorum. Sizde mi Sergey Konstantinoviç, bende mi, yoksa ressamda mı, yoksa...

Hasırşapkalı — Ivan Ivanoviçin demek istediği. Gerçek olan sizin böyle bir madalyanızın olmaması değildir. Gerçek olan sizin böyle bir madalyanızın olmasıdır. (Seyircilere) Diğer taraftan sayın yoldaşlar, sanat gerçeği göstermek zorunda değil midir? Her

iki bakımdan da, yani gerek realite, gerekse sanat bakımından, böyle bir madalyası olmıyan Petrof yoldaşa bu madalyayı yapan ressam yanlış mıdır? Elbette ki hayır...

Petrof — Anlıyorum... Evet... Her şeyden önce yani... İlah... Ben de sizin gibi Ivan Ivanoviç, her şeyden önce, yani, dedim. Her şeyden önce, yani öyleyse, madalyayı ressam daha bellice yapaydı. Yakinadan bakmayınca madalya olduğu bile anlaşılmıyor

Ivan Ivanoviç — Haklısınız... Ben bu yanlışlığı hemen düzelteyim... (Bir iskemle alır, üstüne çıkar, Hasırşapkalı'nın uzattığı boya tüplerini, fırçaları da alır. Portrenin yakası altından beliren madalyayı iyice ve koskocaman meydana çıkarır.) Oldu mu?

Petrof — Bence, şimdi benzedi bir şeye...

Ivan Ivanoviç — Madalyalar muhabbet kuşları gibidir. Tek yaşamayı sevmeyizler... (Bir madalya daha yapar.) Oldu mu?

Petrof — Bayağı ressamlığınız da varmış, Ivan Ivanoviç... Her şeyden önce, yani bu kadar çabuk takmak bu madalyaları muazzam bir başarıdır.

Ivan Ivanoviç — Öteki portrelerin madalyalarını da takmalı... Bir dakika...

(Ivan Ivanoviç Hasırşapkalıyla yandaki bekleme odasına geçer. Kâtipin de yardımıyla portrelere madalya takmaya başlar. Mariya Andreyevna başını elleri içine almış, dalgın düşünmektedir yazı makinası başında. Bir aralık ayağa kalkar, Petrofun oda kapısına kadar gider, sonra geri döner, yerine eski halinde oturur. Bu esnada kendi odasında Petrof portresini incelemektedir. Telefon çalar. Petrof açar telefonu.)

Petrof — Petrof yoldaşla mı konuşmak istiyorsunuz? Kâtibine telefon edin. Kitabete... Telefon numarası? İstihbarattan öğrenin... Durun... D-7-14-56 **(Telefonu kapatır)**. Of... Yoruldum... Başım ağrıyor... Her şeyden önce yani her şeyden önce yani **(Dolaşır, portresinin önünde durur, uzun uzun bakar. Memnunluk bellirir, tekrar yüzünde. Kasketliye döner)** Bir de bana bu sabah ne dedin?

Kasketli — Ne dedim?

Petrof — Her şeyden önce, yani dedin ki, Ivan Ivanoviç seni mahvedecek dedin bana. En iyi, en akıllı, beni en çok düşünen ve ortak idealizmimizin başarılı yükseliş yollarında yürüyen yılmaz mücahit dostumu bana çekistirdin... Ivan Ivanoviçe düşmanlığın ne?

Kasketli — Petrof yoldaş... Mahvolmak üzere-sin... Ama şimdi ne söylesem boş... Başın döndü bir kere. Fazla sıkışırsan çağır beni... Hoşça kal... **Çıkar.**

Petrof — Hiçbir iş yapmadım, on saat taş kırmış gibi yoruldum... **(seslenir)** Andrey Timofeyeviç.

Kâtip — **(Bekleme odasından, madalya asmakla meşgul olan Ivan Ivanoviçin yanından)** Beni mi çağır-dınız? **(Bir parça hayret içindedir.)**

Petrof — **(Masası başında sertleştirmeye çalıştığı belli bir sesle)** Sizi elbette...

Ivan Ivanoviç — **(Memnun, kâtibe)** Koşun, hazret öfkeli galiba bugün... Ah ne güzel öfkeleniyor!..

Petrof — **(Çok sert bir sesle)** Andrey Timofeyeviç...

(Kâtip hızla odaya girer.)

Kâtip — Buyrun...

Petrof — Her şeyden önce, yani benim odamla bekleme odası arasına bir zil tertibatı yapmak lâzım... Barbar bağırarak mıyım sizi çağırarak için...

Kâtip — **(Petroftaki değişiklikten âdeta memnun)** Çok doğru... Yarın hemen...

Petrof — Hayır... Bugün öğle tatilinde yapılmalı. Not alın...

Kâtip — **(Not alır.)**

Petrof — Bir defa çaldım mı, siz gelirsiniz, not alın. **(Kâtip not alır.)** İki zil daktilo için, not alın, üç zil hademe kadın için... not alın...

Kâtip — **(Not alarak)** Aldım...

(Ivan Ivanoviç bütün bu muhavereyi zevkle dinledikten sonra İskemlenin üstünden İner Petrofun odasına girer.)

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce, yani bir önemli meseleye daha dikkatinizi çekeyim Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Dinliyorum...

Ivan Ivanoviç — **(Oda kapısına işaretler)** Bu ne?

Petrof — **(Boş bulunarak)** Kapı...

Hasırşapkalı — **(Odaya Ivan Ivanoviçin peşi sıra girmiştir.)** İkinci sınıf otel odası kapısına benziyor.

Ivan Ivanoviç — Kanaatimce, yarından tezi yok, değiştirmeli...

Petrof — Kapıyı mı?

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce, yani iki katlı, pamuklu, muşambalı, dışardan içeriye, içerden dışarıya sesin zerresini sızdırmıyan bir kapı lâzım size... Amir kapısı... Otorite sahibi bir kapı.

Petrof — **(Kâtibe)** Not alın..

Kâtip — Aldım...

Petrof — Daktilo kadını yollayın bana...

Kâtip — Şimdi... (Ivan Ivanoviçle Hasırşapkalı önden çıkarlar. Kâtip te çıkarken durur ve eski bir itiyatla sorar.) Kâatlardan bir kısmını yollayayım mı?

Petrof — Ne kâatları?

Kâtip — Hani işiniz yoksa demek istemiştin...

Petrof — Bu ne biçim söz! Her şeyden önce yani kendi işinizi kendiniz görmeğe alışın lütfen... İşiniz, ancak bu suretle gelişir, genişler, sağlamlaşır...

Kâtip — Affedersiniz...

(Kâtip çıkar, her tarafından sevinç, bahtiyarlık taşmaktadır.)

Kâtip — İşte... Hele şükür... Âmire kavuştuk...

Mariya Andreyevna — Eskiden âmir değil miydi?

Kâtip — Eksikti... Bir tarafı eksikti... Havası yoktu... Suratını assın, gözüme bakmadan konuşsun, en ufak yardımı dokunmasın bana... İstemez... Yeter ki o âmirliğini bilsin ben memurluğumu... Yarın ben de âmir olacağım... Ben de kumanda edeceğim... (Birdenbire telâşlanır.) Az daha unutuyordum... Sizi istiyor çabuk... Çabuk... Pek öfkeli bugün. (Memnun sırtır.)

(Mariya Andreyevna kucığına yazı makinasını alıp Petrofun odasına girer. Kâtip de portrelere madalya takmağa devam eden, Ivan Ivanoviçle Hasırşapkalıya yardıma girer.)

Mariya Andreyevna — (Petrofun odasına bir adım atıp durur.) Beni istemişsiniz...

Petrof — Ha ha... Evet... (Masası başında elin-

de olmıyarak ayağa kalkar. Bu sırada Mariya Andreyevna ağır ağır ilerlemektedir. Petrof kadına yardım edip etmemekte tereddütlüdür.)

Mariya Andreyevna — Makinayı yine şu masaya mı koya...

Petrof — (Tereddüdünü yenmiştir. Yerinden fırlayarak Mariya Andreyevnanın elindeki makinayı alır.) Affedersiniz... (Makinayı masaya kor.)

Mariya Andreyevna — (Bir kâbustan kurtulmuş gibi derin bir nefes alır.) Ohhh.. (Bahtlıyır konuşur.) Teşekkür ederim, Petrof yoldaş...

(Açık kalan kapıdan Ivan Ivanoviçle kâtip ve Hasırşapkalı olan biteni görmüşlerdir.)

Ivan Ivanoviç — (Madalya yapmak için üstüne çıktığı iskemleden kâtiple Hasırşapkalının kucığına düşerek) Hay aksi, lânet... Hay huyu çıkası... Çok zahmet çekeceğiz bu herifle.

P e r d e

İKİNCİ PERDE

Altıncı tablo

Büfe

(Dairenin büfesi. Memurlar, Mariya Andreyevna, Tatyana Vasilevna, şaför kahvaltı etmekte. Kasketliyle Hasırşapkalı ön plânda ayaktadırlar.)

Hasırşapkalı — Gelmiyecek...

Kasketli — Niye gelmesin... her zaman burda kahvaltı eder herkesle beraber...

Hasırşapkalı — Her zaman kategorisi antidealektiktir. Her zaman ne demek?

Kasketli — Vay zavallı diyalektik!

(Ivan Ivanoviç gelir.)

Hasırşapkalı — Ivan Ivanoviç!..

Ivan Ivanoviç — (Hasırşapkalıyı selâmlar) Gün aydın... (Kasketliyi görmezlikten gelir.)

Kasketli — Bize selâm yok mu?

Ivan Ivanoviç — Sizi tanımiyorum... Tanımak ta istemiyorum...

Kasketli — Ben de seni... (Gider Mariya Andreyevnanın masasına oturur.)

Hasırşapkalı — Gelecek mi?

Ivan Ivanoviç — Belli değil... Ama ben her şeyden önce, yani her ihtimali göz önüne alarak savaş alanına ondan önce geldim..

(Kâtip girer, etrafına bakınır, oturacak yer aradığı bellidir.)

Tatyana Vasilevna — Buyur...

Kâtip — Teşekkür ederim... (Tatyana Vasilevnanın davetini kabul etmez, gider şoförün masasına oturur.)

Tatyana Vasilevna — Şuna da bakın, her zaman hemen gelir çökerdi... Tenezzül etmiyor şimdi... Burnu büyüdü...

Tatyana Vasilevnanın karşısında oturan erkek — Yalnız onun mu burnu büyüdü? Burnu büyüyen büyüyene!

Mariya Andreyevna — (Kasketliye) Kimi kastettiğini anladınız mı? Ne lüzum vardı bu hale gelmesine... Deli olacağım...

Hasırşapkalı — (Tatyana Vasilevnanın karşısındaki erkeğe sokulur) Burnu büyüyen büyüyene demekle kimi kastettiniz?

Tatyana Vasilevnanın karşısındaki erkek — (Ürkek) Ben mi? Hiç kimseyi... Ne istiyorsunuz benden? Kendi burnumu kastettim, âmirlerin burnundan bana ne?

Hasırşapkalı — Ha şöyle... (Ivan Ivanoviçin yanına döner)

Ivan Ivanoviç — Teşekkür ederim yardımınıza...

Hasırşapkalı — Sadece vazifemi yapıyorum.. Siz Sergey Konstantinoviç belki de kötülük etmek istiyorsunuz.

Ivan Ivanoviç — Ben mi, ne münasebet?

Hasırşapkalı — Belki, dedim... Belki... Bense şuurlu bir yurttaş olarak âmirimizi savunuyorum... Gereken saygıyı istiyorum âmirimize. Formel küçük burjuva demokratizmi oyunlarına son verilmesini is-

tiyorum... Petrof yoldaştan biraz çekinilerek, biraz nasıl demeli, biraz şey edilerek ismi anılmadan, bahsedilmesini istiyorum...

Ivan Ivanoviç — Bravo... Bravo... Benim de sevgili Sergey Konstantinoviç için her şeyden önce yeni temenni ettiğim başka şey değil ki...

(Lüsy girer. Şoförle kâtibin masası yanından geçerken.)

Kâtip — **(Ayağa kalkarak)** Buyrun Lüdmila Alekseyevna...

Lüdmila Alekseyevna — Teşekkür ederim... **(Yoluna devam ederken.)**

Şoför — Lüdmila Alekseyevna, Lüdmila Alekseyevna..

Lüdmila Alekseyevna — Ne var?

Şaför — Hani isterseniz bugün geleyim...

Lüdmila Alekseyevna — Teşekkür ederim... Hayır...

(Lüdmila Alekseyevna Mariya Andreyevnayla Kasketlinin masasına oturur.)

Lüdmila Alekseyevna — Gelmedi mi? Yoksa gelip gitti mi?

Mariya Andreyevna — Gelecek mi?

Lüdmila Alekseyevna — Niye gelmesin? İşte.. Geldi...

Ivan Ivanoviç — **(Öfkeli)** Geldi...

Mariya Andreyevna — **(Sevinçli)** Geldi...

Kâtip — **(Hayretle)** Geldi...

Tatyana Vasilevnanın masasındaki erkek — **(Ürkek)** Geldi..

(İçeri Petrof girmiştir. Büyük bir ciddiyetle gidip boş bir masaya oturur, etrafına bakmadan kahvaltısını ısmarlar.)

Petrof — Çay, biraz sucuk... Çay limonlu olsun...

Garson kız — Bisküvit istemez misiniz?

Petrof — Hayır...

Lüdmila Alekseyevna — **(Petrofun masasına giderek)** Merhaba Seryoja...

Petrof — **(Lüsyayı görünce yüzü gözünü aydınlatır.)**

Petrof — Merhaba Lüsy. Otursana... Nerelerdesin? Ne telefon edersin? Ne arayıp sorarsın..

Lüdmila Alekseyevna — Ya sen? İçeri girdin... Uykuda gezerler gibi bir halin vardı.. Niye her seferki gibi yanımıza gelip oturmadin... Ha, bana bak kuzum, evli gün Saşa geldi, beni pazara götürmeğe kalkıştı...

Petrof — İyi ya!..

Lüdmila Alekseyevna — İyi ya mı dedin? Saşa'nın beni resmî otomobille pazara götürmesine iyi ya mı dedin? Serjoya... Bir tanem. Ne var? Hasta mısın?

Petrof — Galiba? Galiba hastayım... Başım ağrıyor, Lüsy... Çatlıyacak gibi başım ağrıyor...

Ivan Ivanoviç — **(Petrofun masasına gelir, arkasında durur, kulağına fısıldar)** Herkes size bakıyor.. Nedir bu kızın laubaliliği?

Petrof — Peki ama..

Ivan Ivanoviç — **(Aynı suretle kulağına fısıldar)** Niye geldiniz?

Petrof — Kahvaltı etmek için..

Ivan Ivanoviç — Kahvaltınızı yukarda, makamınıza getirtin...

Petrof — Çay soğuyor.

Ivan Ivanoviç — Bu kadarcık bir fedarkârlığa olsun katlanmıyor musunuz komünizmi kurmak yolunda?

Lüdmila Alekseyevna — Otursanıza..

Ivan Ivanoviç — Oturmayacağım... Şey... Lüdmila Alekseyevna (**Kıza doğru hafifçe eğilir**) söylediklerimin yabancılarca duyulmasını istemiyorum da...

Lüdmila Alekseyevna — Hangi yabancılar?..

Ivan Ivanoviç — Yabancıdan kastım, (**Etrafı ışıretle**) yani Sergey Konstantinoviçin yanında çalışanlarca duyulmasında fayda görmediğim bir şey söylemek istiyorum da...

Lüdmila Alekseyevna — (**Petrofa**) Kim bu adam?

Petrof — Ivan Ivanoviç..

Ivan Ivanoviç — Lüdmila Alekseyevna, çayınız soğudu öteki masada...

Lüdmila Alekseyevna — (**Petrofa**) Ne demek istiyor?

Petrof — Ivan Ivanoviç artık şahsî hayatıma da bu kadar karışılmasını...

Ivan Ivanoviç — Sizin her şeyden önce, yani şahsî hayatınız yoktur. Olamaz... yani yok ve olmamış sayılır... (**Fısıldar**) Kızı yollayın masasına... Bakın kâtibinize...

(**Petrof kâtipten yana bakar,**)

Ivan Ivanoviç — Gördünüz mü size nasıl ayıplıyarak bakıyor... Kâtibiniz tarafından ayıplanmak... Bakın Tatyana Vasilevnaya, hademe kadına...

(**Petrof Tatyana Vasilevnaya bakar.**)

Ivan Ivanoviç — Kendinizi sevgiliinize teşhir etmenizden, bir hademeyle aynı zamanda, aynı yerde kahvaltı ettiğinizden dolayı sizi nasıl hor görüyor...

Lüdmila Alekseyevna — Kim bu adam Seryoja?

Petrof — Rica ederim beni rahat bırakın Ivan Ivanoviç...

(**Garson kız kahvaltıyı getirmiştir.**)

Garson kız — Affedersiniz Sergey Konstantinoviç limon kalmamış...

Petrof — Limon kalmamış ne demek?

Garson kız — Bitmiş...

Petrof — Aldırın...

(**Kız gider.**)

Ivan Ivanoviç — Gördünüz mü? Sizi nasıl hiçe saydıklarını gördünüz mü? Sizin için, dairenin âmiri için, kaasabalılarının velinimetini için bir dilim limon olsun saklamak zahmetine katlanmıyorlar... Gördünüz mü? Böyle bir ekiple siz yükseliş yollarında ilhamlandırıcı neticeler alabilir misiniz?

Petrof — Fazla yüz verdik... Şımarıldılar...

Ivan Ivanoviç — Pek doğru... Bu şımarıklık her şeyden önce, yani ortak işe, ancak zarar verebilir değil mi? Onlara yüz vermenizden faydalanacak olan yalnız düşmanlardır. Değil mi?

Petrof — Bilmem.. Galiba.. Evet.. Öyle..

Lüdmila Alekseyevna — Ne var Seryoja?

Petrof — Üstüme varma rica ederim... Ben her şeyden önce yanı...

Lüdmila Alekseyevna — Limon yok diye... Deli misin?

Ivan Ivanoviç — Deli misin dedi size, herkes te duydu bunu...

Lüdmila Alekseyevna — Bir iki günde bürokratlaşmışın diyeceğim, ama o değil, daha beterinden korkuyorum.

Ivan Ivanoviç — Bürokrat dedi size, daha beteri, dedi, herkes te duydu bunu...

Petrof — Lüsya... Sahiden çayın soğuyacak...

Lüdmila Alekseyevna — Beni kovuyor musun?

Petrof — Ne? (Bir an kendine gelerek) Ne dedin?

Lüdmila Alekseyevna — Hiçbir şey demedim... (Kalkar gider.)

Petrof — (Lüsyanın arkasından bağırarak ister) Lüs... (Ivan Ivanoviç Petrofun ağzını eliyle kapatır.)

Ivan Ivanoviç — Ne yapıyorsunuz?.. Susun... Herkes size bakıyor...

Petrof — Gitti...

Ivan Ivanoviç — Isabet oldu...

Petrof — Âdeta kovdum onu...

Ivan Ivanoviç — Hayır, sadece mevkiinizin icabettirdiği yüksek fedakârlığı yaptınız...

(Bütün bu sahne esnasında büfedekiler birer ikişer gitmiş, sahnede yalnız Kasketli, Hasırşapkalı, Ivan Ivanoviç bir de Petrof kalmıştır.)

Petrof — Seviyorum..

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce, yani mevkiniz sevdalanmanıza müsait değil... Sevdalansanız da bunu söylemenize müsait değil.

Petrof — Evlenecektik belki de...

Ivan Ivanoviç — Belki de... Isabet ki belki de...

Sizin mevkinizdeki bir insanın bir spor ustasıyla evlenmesi yakışık alır mı?

Petrof — Ben de sporu severim... Ben de onun gibi yüzmeği severim.

Hasırşapkalı — (Masaya gelir) Siz, Sergey Konstantinoviç öyle sanıyorum ki sütlü irmik lapasını da, klâsik Rus mutfağının bu şerefli geleneğini de seversiniz. Ama irmik lâpasını sevmeniz bir aşçı kadınla evlenmenizi icap ettirmez...

Ivan Ivanoviç — (Hasırşapkaliye) Yardımaıza teşekkür ederim.

Hasırşapkalı — Ben size yardım etmiyorum, ben ailenin sağlam temeller üzerine kurulmasına, bu temellerin neler olduğunu izaha çalışıyorum...

Kasketli — (Gelir, Petrofa) Ayıp ettin...

Ivan Ivanoviç — (Kasketliye) Sen ne haddini bilmez adamsın... Kime akıl öğretmeğe kalkıyorsun. Karşıdakinin kim olduğunu biliyor musun? (Petrofa) Görüyorsunuz ya... İyi yürekli olunuz, her önüne gelene kendi ayarınızmış gibi muamele edişiniz yüzünden başınıza ne işler geliyor...

Petrof — (Amansız ayağa kalkar. Bağırır!) Yeter!

Hasırşapkalı — Kime bağırıyor?

Ivan Ivanoviç — En nazik anındayız işin...

Petrof — Yeter! Yeter! Herkesin haddini bilmesini istiyorum...

Hasırşapkalı — Kimin?

Ivan Ivanoviç — Yüreğim duracak!

Petrof — Yeter! Yeter! Her şeyden önce yani bana saygı gösterilmesini istiyorum...

Ivan Ivanoviç — Çok şükür!

(Garson kız limonu getirir.)

Garson kız — Buyrun, limon...

Petrof — Bir çay daha getirin... Oturun Ivan Ivanoviç... **(Hasırşapkalıya)** Siz de içer misiniz? **(Garson kıza)** Bir çay daha...

(Ivan Ivanoviçle Hasırşapkalı Petrofun karşısına otururlar.)

Ivan Ivanoviç — **(Petrofa)** Cigara içer misiniz?

Petrof — İçmem...

Ivan Ivanoviç — Cigara içmeğe başlayınca cigarayı nereden alacaksınız, yahut aldirtacaksınız?

Petrof — Nasıl nereden? Herkes gibi cigara satılan yerlerden.

Ivan Ivanoviç — Oldu mu ya? Her şeyden önce yani cigara almak için, siz, yahut yakınlarınızdan biri, belki de sıraya gireceksiniz dükkânın birinde... Oldu mu ya?

Hasırşapkalı — Elbette ki olmadı...

Petrof — Peki amma ne yapmalı?

Ivan Ivanoviç — Sırf size cigara satan, size, yakınlarınıza, mevkice aynı katta bulunanlarınıza, cigara satan bir dükkânın, özel bir basın teşkilâtlandırılmasını plânlaştırmalı.

Hasırşapkalı — Pek doğru. Sizin gibi bir insanın, yahut yakınlarınızın günlük hayatın teferruatıyla, çok değerli vakitlerini ısraf etmemeleri gerekir.

Petrof — Her şeyden önce yani bana gösterdiğiniz yoldaşça ilgiye teşekkür ederim.

(Garson kız çayları getirmiştir.)

Petrof — **(Garson kıza)** Bundan sonra kahvaltımı odama getirin. **(Ivan Ivanoviçle Hasırşapkalıya)** Ne

diyordum? Evet bu kasabaya geldiğim vakit burası bir harabe idi.. Baktım ki, her şeyden önce yani, yapılacak iş, bu harabeyi âni bir kalkınmayla cennete çevirmektir. Büyük bir memnunlukla yapıştım kazanın sapına... Elde ettiğim muazzam başarılar, ilhamlandırıcı neticeler ortada.

Kasketli — **(Olduğu yerden Ivan Ivanoviçin üstüne sopasıyla atılır)** Seni gidi namussuz... Seni gidi alçak... Şeker gibi adamı ne hale getirdin... **(Ivan Ivanoviçi altına alıp pataklamağa başlar. Ivan Ivanoviç: Yetişin! İmdat! diye haykırmaktadır. Petrof ile Hasırşapkalı Ivan Ivanoviçi Kasketlinin elinden kurtarmağa çalışmakta. Durl! Delirdin mi? Öldüreceksin al diye bağırırmaktalar. Nihayet hepsi birbirine girer, kimin Kasketliden dayak yediği belli olmaz.)**

P e r d e

Y e d i n c i t a b l o

Yüzme havuzu

(Petrof yüzme havuzu kıyısındaki iskemlelerden birinde oturmakta, yanındaki iskemlede Ivan Ivanoviç, Hasırşapkalıyla muhabir, kâtip Petrofun arkasında ayakta, daha uzakta şoför. Yan tarafta iskemlede Kasketli oturmakta. Yüzme havuzunda yarış var. Mayolu kızlar, delikanlılar havuz dolaylarında dolaşmakta.)

Hasırşapkalı — Petrof yoldaş yüzme havuzuna çoktandır gelmemişlerdi. İşte geldiler, görüyorsunuz aziz yoldaşlar. Bugün havuzda yüzme yarışı var. Petrof yoldaş, ihtiyarların, çocukların, hattâ gençlerin

sporla uğraşmasını, her Sovyet yurttaşının mutlaka bir dünya rekoru kırmasını ister.

Petrof — **(Gayet ciddi)** Spor her şeyden önce yani sağlığı sağlar...

Ivan Ivanoviç — Yazdınız mı?

Muhabir — Affedersiniz son kelimeyi anlıyamadım...

Hasırşapkalı — Her sefer böyle.. Bir de muhabir olacaksınız.

Kâtip — **(Muhabire)** Son kelime.. Sağlar.. Yalnız şartımı unutmayın.. Sergey Konstantinoviçin her biri bir ata sözü olacak olan düşüncelerinden ancak bir kısmını yazabilirsiniz.. Yakında...

Hasırşapkalı — ...Çıkaracağımız kitaba zararınızın dokunmaması lâzım... **(Seyircilere)** Lâf aramızda, aziz yoldaşlar. **(Kâtibi işaretle)** Duymasın, ben ayrıca bir tez hazırlıyorum... Petrofun ölümsüz vecizelerinde, virgül ve noktalı virgüllerin önemi... **(Kâtibi işaretle)** Duymasın dedim, çünkü hemen buna da burununu sokar, halbuki, sayın yoldaşlar, bir tezle, hattâ bu kadar önemli bir tezle de olsa iki kişinin doçentlik payesine ordan profesörlüğe yükselmelerini yine ilim noktai nazarından doğru bulmuyorum...

Petrof — **(Havuzda yüzenlerden birini işaretle)** Şu sarı başlıklı kız iyi kulaç atıyor. Böylelikle de, gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor.

Ivan Ivanoviç — Yazdınız mı? **(Muhabire)** Ne o yine bir kelimeyi mi duymadınız?

Muhabir — Mavi başlıklı mı dedi?

Hasırşapkalı — Hayır sarı başlıklı...

Petrof — Kulaç atmaya severim..

Kâtip — **(Muhabire)** Bunu yazamazsınız.. Bu kitaplık... **(Hasırşapkalıya)** Ne hârikulâde değil mi?

Hasırşapkalı — Evet...

Kasketli — Delirdiniz mi? Kulaç atmaya severim.. Bu da laf mı? Ben de sırt üstü yüzmeyi severim. Yazsanıza...

Hasırşapkalı — Formel mantık kaydelerine uyarak düşünüyorsunuz. Hiçbir meseleyi umumi olarak mütalaa edemeyiz.. Burda da mesele konkredir. Yani kimin bu sözleri söylediğinde. Yani söyleyenin mevkiine göre sözlerin, yani kalıbın muhtevası değişir.

Kasketli — Aynı sözleri ben söylesem başka, Petrof yoldaş söylese başka mı olur?

Hasırşapkalı — Ne sandınızdı ya? Hem aynı sözleri söyleyemezsiniz ki.. Siz her sözü, her fikri, Sergey Konstantinoviçten sonra söylemek, ondan ilham alarak düşünmek zorundasınız.. Ne ondan önce, ne onunla aynı zamanda, ondan sonra...

Petrof — Yüzme, gerek tatlı suda, gerekse tuzlu suda; en iyi spordur..

Hasırşapkalı — **(Muhabire)** Virgüllere, noktalı virgüllere el süreyim demeyin...

Muhabir — Anlamadım...

Hasırşapkalı — Anlamanıza lüzum yok... Her şeyi anlamaya kalkan muhabirin encamı parlak değildir...

Petrof — Yani, her şeyden önce öğrenmek istediğim, kim kazanacak?

Kâtip — **(Muhabire)** Yazabilirsin..

Petrof — Her şeyden önce yani kim kazanmayı hak etmişse o kazanacak..

Kâtip — **(Muhabire)** Yazamazsın...

Petrof — Ivan Ivanoviç..

Ivan Ivanoviç — Buyrun..

Petrof — Cigara içebilirsiniz...

Ivan Ivanoviç — **(Kâtibe)** Cigara içebilirsiniz.

Kâtip — **(Muhabire)** Cigara içebilirsiniz...

Petrof — **(Kasketliyi göstererek)** Bakın... Ayak ayak üstüne atmış.

Ivan Ivanoviç — Görgüsüz herif... **(Kasketlinin yanına gider)** Utanmıyor musun?

Kasketli — Neden?

Ivan Ivanoviç — Petrof yoldaşın dolaylarında ayak ayak üstüne atıp böyle lâübalı oturmaktan...

Kasketli — Ayağımı Petrof yoldaşın burnuna soktuğum yok... Kimseyi de rahatsız ettiğim yok... Nasıl isterse canım öyle otururum...

Ivan Ivanoviç — Büyüklere, âmire saygı?

Kasketli — Saygıyı ayağımızla mı göstereceğiz? Haydi var işine git be herif, kafamı kızdırma... Hani bir atılırsam üstüne bu sefer elimden kurtulamazsın... Bas!

Ivan Ivanoviç — **(Petrofun yanına gelerek)** Hava da pek sıcak değil mi?

Petrof — Ivan Ivanoviç...

Ivan Ivanoviç — Buyrun...

Petrof — Kaç yaşındasınız? Şöyle bir bakıyorum, yaşıtlı. Sonra bakıyorum benden gençsiniz. Sonra bir bakıyorum, çok ama çok ihtiyarmışsınız gibi geliyor bana.

Ivan Ivanoviç — **(Yarı ciddi yarı şaka)** Babanızın yaşındayım... Hatta büyük babanızın, hattâ dedenizin...

Petrof — **(Güler)**

Ivan Ivanoviç — Şaka etmiyorum... Mamafih böyle yüksek sesle gülmeseniz iyi olur...

Petrof — Evet.. Evet. **(Yine gayetle ciddileşir.)**

Hasırşapkalı — Bir sual sorabilir miyim, Sergey Konstantinoviç?

Petrof — Sizi dinliyorum..

Hasırşapkalı — Baletin hayata ayak uyduramaz olmağa başladığına işaret etmişsiniz?

Petrof — **(Boş bulunarak)** Ben mi? Nerde? Ne zaman?

Ivan Ivanoviç — **(Petrofun kulağına)** Kendinize gelin..

Petrof — **(Toparlanarak)** Ha...

Kasketli — **(Yerinden fırlar, Petrofa âdeta haykırır)** Baletten anlamazsın... Gülünç olma.. Anlamadığın işe burnunu sokma...

Petrof — Benim anlamadığım şey yoktur... Ben her şeyi bilirim, her şeyden anlarım..

Ivan Ivanoviç — Sizi dinliyoruz, Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Yani her şeyden önce balette klasik geleneklerimizi geliştirmek Rus baletini Sovyet baleti merhalesinde bir kat daha zenginleştirmek gerektir. Bununla haklı bir gurur duymamız lâzım.

Hasırşapkalı — **(Kasketliye)** Nasıl?

Kasketli — **(Mahcup)** Doğru söylüyor... Amma bu...

Hasırşapkalı — Sus.

Petrof — Fakat hiçbir zaman pa dö dönün pa dö katrla karıştırılması ve buna padöspany ilâvesi suretiyle, keyfiyet bakımından birbirinden ayrı kıymetlerin dekadanslığa müncer olmasına, balette dejeneransa, şablon ve formalizme müsaade etmiyeceğiz...

Kasketli — **(Hasırşapkalıya)** Beğendin mi? Adamcağızı zorla saçmalatıyorsunuz...

Petrof — Balet sahasında rastlanan menfi olayları astronomimizde de maalesef müşahade etmekteyiz. Astronomide her şeyden önce yani unutulmaması ve oy birliğiyle tasvip edilmesi gereken şey, yıldızlarla münasebetimizde bazı yıldızlara diğerlerinden daha fazla önem vererek bazı sapık astronomların düştükleri metafizik kosmopolitizme düşmemektir..

Astronomide muazzam başarılar, ilham verici neticeler lâzım bize...

Kasketli — **(Hasırşapkalıya)** Beğeniyor musun?..

Muhabir — **(Petrofa)** Affedersiniz Sergey Konstantinoviç bazı sapık astronomlar tabiriyle, kimleri kastettiğinizi sorabilir miyim? Okuyucularımız kendilerini bu sapık astronomların şerrinden korumak için isimlerini öğrenmek isterler.. sanıyorum...

Petrof — **(Ivan Ivanoviçin yüzüne bakar.)**

Ivan Ivanoviç — **(Muhabire)** Sapık astronomların isimlerini açıklamak gerekseydi, Sergey Konstantinoviç, sizin bu acayip müdahalenize lüzum bırakmadan açıklardı..

Hasırşapkalı — Zamanı gelince açıklanacak...

Petrof — Fizikte, yani her şeyden önce atom fiziğinde ve şiirde erkek dişi kafiyelerin münasebetlerinde ve ziraatta keçi yünlerinin yağmurdan sonra kurutulmasına bir kere daha tekrar ediyorum, şerefli geleneklerimizle, kütlelerin inisiyatifini, yeniliklerimizi mezcetmek zorundayız... Ancak böylelikle artsız başarılar, gelecek gelişmeler sağlayabiliriz.

Kasketli — Ağzından çıkanı kulağı işitmiyor artık! Ağızı ayrı çalışıyor. Kulakları ayrı...

Kâtip — Suyu atlamada dünya rekorunu kıran sporcuyu bir iki kelime ile taltif etmek istemez misiniz Sergey Konstantinoviç?

Petrof — İsterim..

(Kâtip Lüsyayı getirir. Lüsyanın üstünden sular damlamaktadır. Muhabir fotoğraf alır boyuna.)

Ivan Ivanoviç — **(Kâtibe)** Niye yaptınız bunu? Ne lüzum vardı kızı getirmeye?

Petrof — **(Lüsyaya görmeyen gözlerle bakar, onu**

tanımadığı bellidir. Büyük bir ciddiyetle konuşur) Tebrik ederim... Bir zamanlar ben de su sporlarıyla meşgul olduğum için bu sporun sosyalist ekonomimizde, sosyalist moralimizde oynadığı rolün önemini bilirim... Spor her şeyden önce yani sağlığı sağlar. Kulaç atmayı seviniz. Yüzme, gerek tatlı suda, gerekse tuzlu suda en iyi spordur. Yaşasın su sporları.

Lüdmila Alekseyevna — **(Bütün bu nutku gözleri gitgide dolarak, kahrolarak dinlemiştir)** Sergey Konstantinoviç...

Petrof — **(Hâlâ hiçbir şeyin farkında değildir)** Söyleyin... Kulübünüzün ne gibi eksikleri varsa, söyleyin kâtibime.. Sporumuzun hızlı yükseliş yollarında, yeni tekniğe alışmak, onu benimsemek, şerefli geleneklerimizi devam ettirip bundan haklı bir gurur duy-mak lâzımdır.

Lüdmila Alekseyevna — **(Bir çılgılık halinde)** Ser-
yoja!

Petrof — Kulübünüzün kaptanını mı çağırıyorsunuz?

Ivan Ivanoviç — Evet... Verdiğiniz müjdeyi bildirmek için... **(Lüsyanın koluna girip uzaklaştırmak ister)** Petrof yoldaşı fazla alakoymayın işinden... Lütfen yoldaş. Haydi kızım...

Lüdmila Alekseyevna — Sergey **(Düşüp bayılır.)**

Petrof — Ne oldu?

Ivan Ivanoviç — Bir şey yok...

Kâtip — Bayıldı...

Hasırşapkalı — Yorgunluktan...

Petrof — Doktora götürün, ilk tedavisini yaptırın..

(Lüsyayı Hasırşapkalı, kâtip ve Ivan Ivanoviç götürürler.)

Kasketli — **(Petrofa)** Tanımadın mı?

Petrof — **(Samimiyetle)** Kimi?

Kasketli — Lüsyaydı...

Petrof — **(Büyük bir gayretle ve ağrıyla hatırlamağa çalışarak)** Lüsyay mı? Lüsyay... Lüsyay... Başım ağrıyor yine. Çatlıyacak gibi ağrıyor...

Ivan Ivanoviç — **(Koşarak gelir)** Başınız ağrıyor... **(Bir hap verir)** Analginli piramidon... Bire birdir...

Petrof — Bıktım hap yutmaktan. Yüzmek istiyorum..

(Petrof çıkar. Hasırşapkalıyla kâtip girerler.)

Kâtip — Hava sıcak...

Hasırşapkalı — Sıcak havalarda suya giren insan, ister tuzlu su, ister tatlı suya, serinler...

Kâtip — Bu vecize Sergey Konstantinoviçin..

Hasırşapkalı — Evet. Onun noktalı virgüllü ölüm-süzlerinin en derinlerinden, dialektiği elle tutulur, gözle görülür hale getiren dahiyane vecizelerinden biri...

Ivan Ivanoviç — Futbol alanının etrafına kırmızı bir bez germeli çepe çevre...

Kasketli — Seyirciler oyunu seyredemesin diye mi?

Ivan Ivanoviç — Bu vecizeyi de altın harflerle üstüne yazmalı... Nasıldı?

Hasırşapkalı — Sıcak havalarda suya giren insan, ister tuzlu, ister tuzsuz suya, serinler!

Kasketli — Futbolla ilgisi ne bu sözlerin?

Kâtip — Petrofun her sözünün her şeyle ilgisi vardır.

(Petrof gelir. Sırtında sileceği. Kâtip koşar, sileceği Petrofun sırtından alır. Petrof mayo ile kalır.)

Ivan Ivanoviç — **(Dehşetle haykırır)** Ne yaptınız?

Kâtip — **(Ürkmüş)** Ne oldu?

Petrof — **(Hafifçe şaşkın)** Niye haykırdınız Ivan Ivanoviç?

Ivan Ivanoviç — **(Kâtibe)** Çabuk örtün sırtına sileceğini...

(Kâtip Petrofun sırtına tekrar sileceğini kor.)

Petrof — Neden? Ne oluyoruz Ivan Ivanoviç?

Ivan Ivanoviç — Ne oluyoruz, nedeni var mı? İdareci adam, önder adam, çıplak göbeğini gösterir mi halka?

Petrof — Pekî ama ceketle, sileceklerle yüzecek değilim a...

Ivan Ivanoviç — Her şeyi düşündüm... Bir dakika sabır... **(Şöföre)** Saşa!.. **(İşaret eder)** Haydi! indir!

Saşa — Şimdi...

(Havuzu ikiye bölen bir tahta perde iner. Sahne de aynı zamanda ikiye bölünmüştür. Bir yanda halk ve kasketli, bir yanda Petrof ve etrafındakiler kalmıştır...)

Ivan Ivanoviç — **(Sileceği Petrofun omuzundan alarak)** Buyurun.. Yüzebilirsiniz... Yalnız halk hizmetiyle meşgul düşüncelerinizin seyrine havuzda da hiç kimse engel olmayacak...

(Petrof havuza girer. Şöförlü kâtip gayet sağlam bir kamışın ucuna bağlı bir yüzme kemeri getirirler.)

Kâtip — **(Ivan Ivanoviçe)** Az daha unuttuyorduk..

Ivan Ivanoviç — **(Kemerini havuzda yüzen Petrofa uzatarak)** Lütfen bu kemeri kuşanın Sergey Konstantinoviç.

Petrof — Ne kemeri? Ben balık gibi yüzerim...

Hasırşapkalı — Balık gibi yüzmeniz, sizin gibi eşsiz bir idarecimizin hayatını bütün tehlikelere kar-

şı korumamıza, gereken tedbirleri almamıza mani değil..

Kâtip — Hayatınız halkın malıdır.. Kuşanın kemeri..

(Petrof kemeri kuşanır, Hasırşapkalı, Kâtip, Şoför kamıştan tutarak Petrofu yüzdürürler bir müddet.)

Petrof — Yeter... Halk için de olsa fedakârlığın bir hududu var... Bu yüzme değil, işkence... çıkarcagım...

(Petrof çıkar, kemeri çıkarırlar, Kâtip, Şoför kemeri götürürler. Hasırşapkalı sileceğini giydiren Petrofa. Tahta perdenin öbür tarafında Kasketliden başka kimse kalmamıştır. Orkestra çalmaktadır...)

Petrof — Çaldıkları havayı beğenmiyorum. **(Hasırşapkalıya)** Orkestra şefini çağırın rica ederim..

(Hasırşapkalı çıkar.)

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce yani orkestra şefini böyle çıplak kabul edemezsiniz... Giyinin rica ederim...

(Petrof giyinmeye gider, Orkestra şefi gelir.)

Orkestra şefi — Petrof yoldaş beni istemiş...

Ivan Ivanoviç — Hazır olun.. Haşlanacaksınız galiba...

Petrof — Geldi mi orkestra şefi?

Ivan Ivanoviç — İşte.

Petrof — Yoldaş... Her şeyden önce yani, son

çaldığınız parçayı beğeniyor musunuz? Sovyet insanlarına lâıyk buluyor musunuz? Bu gibi şeyler çalarak gençliğimizin ruh terbiyesine yardım ettiğinize, meselâ külhanbeyliğe karşı böyle bir müzikle savaşılabileceğine emin misiniz? Bu gibi şeyler oy birliğiyle tasvibe ve genel hayranlığa lâıyk mıdır? Bu ve emsali parçaları repertuvarınızdan çıkarmak zamanı gelmedi mi? Klâsik müzikimizin şaheserleri dururken sizin böyle bir...

Oskestra şefi — Sergey Konstantinoviç, affedersiniz sözünüzü kestim, ama bu son çaldığımız parça Çaykovskinindi... Yoksa, sualimi mâzur görün, Çaykovskiye klâsiklerimizden saymıyor musunuz?

Petrof — **(Bozuntuya vermiyerek ve öfkelenme taklidi yaparak)** Çaykovskiye klâsiklerden sayıp saymadığımda şüpheniz mi var? Bu şüphenizin sebebi ne? Nasıl oluyor da böyle bir şüpheye düşüyorsunuz? Yani her şeyden önce Çaykovskinin klâsikliğinden nasıl şüphe edebiliyorsunuz? Çaykovskinin kuğular gölü baleti bir şaheserdir. Bununla haklı bir gurur duymuyor muyuz? Günde en aşağı on kere bu baletin şu meşhur parçasını gençliğimize dinletmenizi hassatan rica ederim... Peki... Buyrun...

(Orkestra şefi gider.)

Petrof — Allah kahretsin... Rezil oldum herife... Kasketli — Rezil oldun.

Ivan Ivanoviç — Niye rezil olacakmış, Petrof yoldaş gibi bir âmirin bir orkestra şefine rezil olması mümkün mü? Hayır, mümkün değil.

Petrof — Herif bana öyle bir bakışla baktı ki, suratıma tükürüyor sandım...

Ivan Ivanoviç — Bu küçük burjuva hisliliği size yaraşmıyor Sergey Konstantinoviç.

Petrof — Bu kasabada herkes artık alay ediyor benimle galiba?

Kasketli — Herkes değil, dostların daha ziyade acıyor sana, sana yardım etmek istiyor, ama sen oralarda değilsin.

Ivan Ivanoviç — Ne biçim sözler bunlar? Alay etmek Petrof yoldaşla, acımak ona, kimin haddine? Herkes saygıyla çekiniyor sizden... Her şeyden önce yani siz bu kasabanın ikinci banisi değil misiniz? Bu kasabadaki gelişmeler, genişlemeler, sağlamlaşmalar...

Petrof — Gönlüm bulanıyor... Yüreğimin başına taş oturmuş gibi.. Hiçbir şeyden tat alamaz oldum. İşkence çekiyorum...

Kasketli — Daha da beter olacaksın... Silkin, kurtul bu kâbustan...

Ivan Ivanoviç — Sergey Konstantinoviç! Sinirlerinize hâkim olun! Idarecilerin, sizin gibi insanların her şeyden önce yani sınırları çeliktendir.

Petrof — Benim de sınırlarım yani... benim de sınırlarım çeliktendir... Evet... Haklısın.. Dostum, bendeki irade kuvvetini inkâr eden mi var? Ah, benim gibi çok değil, iki kişi daha olsaydı bu eyalette, işte o zaman hızlı kalkınmaların yükseliş yollarında elde edilecek muazzam başarılar haklı bir gurur uyandırır.. Amma yok benim gibi biri daha...

Ivan Ivanoviç — Herkes Petrof olabilir mi?

Kasketli — Sergey Konstantinoviç? Hey!!

(Kâtip telâşla gelir.)

Kâtip — (Kasketlinin nidasını yarıda keserek Ser-

gey Konstantinoviçe bir telgraf uzatır) Telgraf!! Sizi merkezden çağırıyorlar. Konstantin Sergeyeviçin imzasıyla telgraf... Bir de telefogram var.. Konstantin Sergeyeviçin yardımcısı da ayrıca telefon etti.

Petrof — Bensiz yapamazlar... Burda işim başımdan aşkın... İkide bir çağırırlar...

Kasketli — Hiç te ikide bir değil.. Üç yıldır arayan soran olmadı seni..

Petrof — Hemen çıkıyorum yola... Bir dakika gecikmeye gelmez. Bazan bir dakkalık gecikme, elde edilmiş muazzam başarıları yok eder, gelişmeyi, genişlemeyi, sağlamlaşmayı durdurur. Anlıyorum, imda da çağırıyorlar... İmdatlarına gidiyorum...

(Petrofla kâtip çıkarlar.)

Ivan Ivanoviç — (Kasketliye) Gördün mü? Nasılmış! İkinci perdede mahvedeceğim Petrofu demedim miydi? Hah hah hah. Kak kah kah..

Kasketli — (Tahta perdenin öbür tarafından) Sen alçak, seni gidi namussuz! (Sopasını sallar Ivan Ivanoviçe vurmak için) Ama dur bakalım, son gülen güzel güler...

Ivan Ivanoviç — (İlgili) Ne dedin? Son gülen? Yani üçüncü perdenin, yani piyesin sonu? (Birdenbire yaltaklanarak) Öyle ya... Öyle ya... Elbette. Piyesimizin sonunda hayınlar cezasını bulacak, sapıklar kendi kendilerini tenkid edip doğru yola girecekler, hattâ düğün dernek yapılacak, yahut bir ziyafet verilecek.. Elbette, elbette...

Kasketli — Şimdi de, bizim yazarın mı aklını çelmeye kalkışıyorsun?

Ivan Ivanoviç — Çelemez miyim? Görürsün. Bak... (Kulislerden yana seslenerek) Nâzım Hikmet, Hikmet

oğlu Nâzım Ran... Cancazım... Biliyorum Sovyetler Birliği ikinci yurdunuzdur. Sovyet insanlarını seversiniz, sayarsınız... Eski partilisiniz. İyi, güzel, amma, Sovyetlerde geçen bir hikâyeyi anlatan ilk piyesiniz hicviye mi olmalıydı? Tipik Sovyet insanı Petrof mudur? Ben miyim? Niye Petrofun itibarını kırmağa kalkışıyorsunuz? Ne diye bizimle uğraşıyorsunuz? Zaten işimiz gücümüz başımızdan aşkın.. Rahat bırakın bizi... Hani ne de olsa yakışık ta almıyor... Ne de olsa misafirsiniz şurda... Sovyet halkının konuk-severliğini kötüye kullanmak doğru mu? Sonra, konunun kusuruna bakılmaz amma, bir hadde kadar... Demek istediğim bu piyesi yazmaktan vazgeçin.. Hem sizin için, hem bizim için, hem de bunu oynamağa kalkışacak tiyatrolar için, eğer böylesi bulunursa, daha iyi... Yok ille de yazacaksanız sonunu tatlıya bağlayın..

Nâzımın sesi — Boşuna Ivan Ivanoviç.. Benim de zayıf taraflarım tümenle, ama yakalayamadım onları.. Senden dolu dizgin nefret ettiğim, Petrofu dolu dizgin sevdiğim için yazacağım bu piyesi.. Sovyetler Birliğinde konuksam, iyi konuk, hane sahibini sokmak isteyen yılan görürse başını ezer. Yok hane sabibiysem de iş değişmez. Ezeceğim başını senin... Sonu da senin istediğin gibi değil...

Kasketli — Benim istediğim gibi olacak... Hah hah hah! Kah kah kah.

P e r d e

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Kasketliyle Hasırşapkalı gelirler.)

Hasırşapkalı — (Saatine bakarak) Geç kalmadık ya?

Kasketli — Hayır.

Hasırşapkalı — Burda, büyük şehirde bu sefer Sergey Konstantinoviçi nasıl karşılayacaklar kim bilir?

Kasketli — Kim bilir...

Hasırşapkalı — Çiçekler, nutuklar... zimler, hat-tâ zisler...

Kasketli — Pobedalar... taksiler... otobüsler... trolleybüsler... tramvaylar..

Hasırşapkalı — Tirenin gelmesine demek daha on dakika var, size bir fıkra anlatayım mı?

Kasketli — Anlat.

Hasırşapkalı — Beyaz köpecik... Duydunuz muydu?

Kasketli — Beyaz köpecik? Duymadım. Anlat...

Hasırşapkalı — (Seyircilere) Belki, belki değil, muhakkak, sayın seyircilerin arasında bu fıkrayı bilenler vardır.

Kasketli — Lâfı uzattın. Anlatacaksan anlat, anlatmıyacaksan ben bir tane anlatayım...

Hasırşapkalı — Hayır ben... (Seyircilere) Efendim, bir ressam varmış, tabloları bütün sergilere kabul edilirmiş, ne yaparsa yapsın, ister dökümhanede Miçurin elma ağaçları, ister ilk okul ilk sınıfında köy istihsalini yükseltmek konferansı, ister denizde günün doğuşu, ne bileyim, ne yaparsa yapsın bütün tablolarını sergi jürileri kabul edermiş... Arkadaşları da işin

sırrını öğrenmek istemişler. Ressam biraz mırın kırın ettikten sonra, bütün mesele, işin bütün sırrı beyaz köpecikte demiş. Her tablonun ön planına beyaz, kıvrır kıvrır tüylü bir köpecik yaparım. Jüri hemen bu köpeğe saldırır... Vay efendim bu köpeğin burda işi ne? Hemen kaldırın. Ben dayatırım. Olmaz, köpecik bana dökümhaneyle elma ağaçlarının birliği için lâzım, yahut ilk okulda çocuklar köpeciği severler, olmaz, kaldıramam beyaz köpeciği. Jüri ısrar eder, kaldır, ben dayatırım kaldıramam. Münakaşa her sefer dört beş saat sürer. Nihayet bir düşünüyim derim. Şöyle gider düşünürüm. Gelir, peki, derim, evet hatamı itiraf ediyorum, hakkınız var, bu beyaz köpeciğin burda işi yok. Kaldıracağım... Köpecik kalkar, tablo sergiye girer... Jüri memnun, ben memnun... Nasıl? **(Seyircilere)** Bakın aklıma ne geldi? Şu oynadığımız piyeste beyaz köpecik var mı? Vardır... Bizim yazar şarklı, ne de olsa... şarklı kurnazlığıysa malûm...

Kasketli — Vay bak kim geçiyor? **(Yaşlı Semyonov geçer.)**

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonov...

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — İşçi. 917 de kışlık saraya girenlerin arasında. Vatandaş harbinde partizan Sibiryada. **(Semyonovo seslenir.)** Merhaba, Semyonov yoldaş...

Semyonov — Merhaba...

Kasketli — Nereye böyle?

Semyonov — Letasyona... **(Semyonov yoluna devam edip çıkar.)**

Kasketli — İlk kalkınma yıllarında tezgâhına dö-

¹ Bu fıkra yerine başka bir fıkra anlatılabilir.

nüyor... İlk stahanovculardan... Anayurd harbinde yine partizan...

Hasırşapkalı — Şimdi tekayüt...

Kasketli — Hayır... Yine fabrikada atölye şefi...

(Ortanca Semyonov geçer.)

Kasketli — Bak kim geçiyor.

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonov.

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — Kolhozcu.. İlk komsomollardan. Kulaklara karşı savaşıldığı vakit ilk sopa yiyenlerden. Dneprostroyda çalıştı... İlk kurulduğu yıllar... **(Ortanca Semyonova)** Merhaba, Semyonov yoldaş...

Semyonov 2 — Merhabalar.

Kasketli — Nerden böyle?

Semyonov 2 — İstasyondan... **(Semyonov 2 yoluna devam edip çıkar.)**

Kasketli — Anayurd savaşında iki defa yaralandı. Volga-Donda çalıştı..

Hasırşapkalı — Şimdi tekayütlüğünü bekliyor dur...

Kasketli — Hayır.. Kolhozda başkan yardımcılığı ediyor... **(Genç Semyonova geçer)** Vay, bak kim geçiyor?

Hasırşapkalı — Kim?

Kasketli — Semyonova...

Hasırşapkalı — Ne iş yapar?

Kasketli — Şiir yazar, roman yazar... Leningrad muhasarada iken anası babası öldü. Kendisi bir lokmacıktı, ama dayandı. Üniversiteyi bitirdi. Merhaba, Semyonova.

Semyonova — Merhaba...

Kasketli — Nereye böyle?

Semyonova — Istasyona... (Semyonova yoluna devam edip çıkar)

Hasırşapkalı — Şimdi, Leningradta dergilerden birinin redaksiyon heyetinde...

Kasketli — Hayır... Uyandırılan topraklara gitti. Yıllardır orda. Orda evlendi. Bir de çocuğu var... Hem şiir yazıyor, hem de kütüphanede çalışıyor.

Hasırşapkalı — (Güler)

Kasketli — Niye güldün?

Hasırşapkalı — Semyonovları şimdi burdan geçirmenin manası ne? Bizi yazanın şarklı kurnazlığı. Baktı ki, piyeste müsbet kahramanlar, ben değil tabii, sen meselâ, yahut şu kocakarı, adı neydi? Anna, hoş o da müsbet kahraman sayılır mı pek belli değil; yahut Mariya Andreyevna filân ikinci plânda kalıyor, ürktü yazarcağız, Sovyet insanlarına iftira ediyor demesinler diye korktu, hiç münasebeti yokken soku sahneye Semyonovları...

Kasketli — Senin kafana da şu sopayla bir ineyim diyorum, kafana değil, sopaya acıyorum... Petrof, Sergey Konstantinoviç Petrof müsbet adam mı, menfi adam mı? Piyes bitince eve git düşün... Yarın cevap verirsin. Şimdi geç kaldık. Tiren geldi... Petrof geldi büyük şehrin garına...

Hasırşapkalı — Eyvah, çiçek almayı da unuttuk...

(Çıkarlar)

Gar. Tiren gelmiştir.

Peronda vagonların önünde Petrofla Ivan Ivanoviç.

Petrof — Acaba tiren vaktinden çok önce mi geldi?

Ivan Ivanoviç — Öyle olacak...

Petrof — Bizi karşılamamalarını başka türlü iza-ha imkân yok...

Ivan Ivanoviç — Yok...

Petrof — Tabii ilk nutku, hoş âmedi nutkunu on-lar söyleyecek.

Ivan Ivanoviç — Tabii..

Petrof — Her halde yukarı, orta ve alt teşkilât-lardan en aşağı üç hoş âmedi nutku söylenir..

Ivan Ivanoviç — Her halde..

Petrof — Piyonerler çiçek getirecek tabii...

Ivan Ivanoviç — Tabii..

Petrof — Sonra ben nutkumu söyleyeceğim...

Hazır... (Cebinden kâatları çıkarır) Şöyle bir yarım saat sürecek...

Ivan Ivanoviç — Biraz daha uzatmak mümkün değil mi?

Petrof — Mümkün.. Kırk beş dakika kadar..

Ivan Ivanoviç — İyi...

Petrof — Fakat nerde kaldı bunlar? Garın bütün saatları, benim saatım, hepsi, yeryüzünün bütün sa-atları ileri gitmiyor ya? Bir şeyler seziyorum?..

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce yeni soğuk-kanlılığınızı, vekarınızı muhafaza edin, işte geliyor-lar... En önde gençler! Çiçekler, çiçekler!!!

(Genç kızlar, delikanlılar ellerinde buketlerle girer-ler... Acele etmektedirler.)

Gençlerin sesleri — Geciktik... Hangi vagonday-dı? Hep senin yüzünden oldu... Hangi vagon da?

(Petrof gençlere doğru ilerlemek ister.)

Ivan Ivanoviç — (Petrofu kolundan tutarak) Du-

run... Bırakın onlar gelsinler... Vakarınız... Otoriteniz...

Gençlerin sesleri — Hangi vagondur...

Bir genç kız — İşte...

Ivan Ivanoviç — **(Petrofa)** Tanıdı sizi... kımıldamayın.. Bırakın gençlik size gelsin!

(Gençler koşarcasına Petrofla Ivan Ivanoviçe yaklaşırlar, fakat yanlarında durmazlar geçerler.)

Petrof — Ne oluyor? Deli mi bunlar? Söyleyin şunlara burda olduğumu... Koşun peşlerinden durdurun... Durdurun, gelsinler... Ben burdayım... Nereye gidiyorlar... Yüreğim bıçak yemiş gibi sancıyor... Deli olacağım... Koşun peşlerinden diyorum...

Ivan Ivanoviç — Faydasız... Sizi değil, bakın Lüsyayı karşılamağa gelmişler...

Petrof — Lüsyay? O da kim?

Ivan Ivanoviç — Suyu atlama dünya rekorunu kıran Lüdmila Alekseyevna... Anlaşılan aynı tirendeymişiz...

(Lüsyay kolu kucacı çiçek dolu, etrafında gençlerle Petrofun yanından geçerek çıkar.)

Petrof — Deli mi bunlar? Ben dururken atlama şampiyonunu karşılıyorlar! Ya beni, Sergey Konstantinoviç Petrofu kim karşılayacak? Nerde benim karşılayıcılarım? Nerde benim çiçeklerim? Nutuklarım? Nerde ? Nerde? Yüreğim sancıyor, bıçaklanmış gibi sancıyor yüreğim...

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci tablo

Otel holü

(Petrofla Ivan Ivanoviç girerler. Kayıt bürosunun önü kalabalıktır.)

Petrof — Anlamıyorum, karşılamak şöyle dursun, külüstür bir zım bile yollamamışlar...

Ivan Ivanoviç — Bir yanlışlık olacak...

Petrof — Beni çekemiyen biri bir işler karıştırıyor..

Ivan Ivanoviç — Sizi çekemiyen her insan, Sovyetler Birliğine düşman olan, emperyalizmin ajanı olan insandır.

Petrof — **(Kayıt bürosuna işaretle)** Biz de kayıt olunacak mıyız?

Ivan Ivanoviç — Formalite icabı... Artık bu kardarcık bir zahmete katlanmanız gerekiyor... Hemen isminizi söylersiniz... Telgrafla oda ayırtmıştık zaten size.. Muameleyi bir dakikada yaparlar...

Petrof — **(Kayıt bürosuna gider, sırayı beklemeden kâtip kızla konuşmak ister)** Yurttaş...

Sıradan biri — **(Petrofa)** Sıraya gir yurttaş... Sıraya!

Petrof — Sıraya mı?

Sıradan biri — Sıraya...

Petrof — Benim işim bir dakkalık..

Sıradan başka biri — Bizim de işimiz bir dakkalık...

Kâtip kız — Ne istiyorsunuz?

Petrof — Ben Sergey Konstantinoviç Petrof...
Sıradan bir kadın — Ben de Varvara Petrovna
Şmagina...

(Gülüşmeler.)

Petrof — Telgrafla bir daire tutulmuştur benim
adıma...

Kâtip kız — Olabilir.. Lütfen sıraya girin... Kayıt
muamelenizi yapar, oda numaranızı veririz...

Sıradan sesler — Sıraya girelim... Sıraya...

(Gülüşmeler.)

Petrof — **(Sıradakilere)** Karşınızdakinin kim ol-
duğunu biliyor musunuz?

Sıradan bir kadın — Biliyoruz. Sergey Konstan-
tinoviç Petrof. Şimdi söyledin ya...

Petrof — Nezaket... İşim başımdan aşkın bir de
sıra mı bekliyeceğim...

Sıradan bir ses — Bizim işimiz yok mu?

Ivan Ivanoviç — **(Petrofa)** Her şeyden önce yani
sinirlenmeyin. Vekârinizi kaybediyorsunuz.. Oturun
şu koltuğa.. Ben sizin yerinizde sıra beklerim... Bu
işlerin iç yüzü nasıl olsa anlaşılacak... Burda baş-
tan aşağı temizlik yapmak lâzım, otel müdüründen
kapıcısına kadar hepsini değiştirmek lâzım...

Petrof — Evet... söyleyeceğim Konstantin Serge-
yeviçe... Her şeyden önce yani düşmanı ortaya çıkar-
mak, maskesini yüzünden sıyırmak lâzım... Ancak bu
suretle bu şehirde gelişme, genişleme, sağlamlaşma
sağlanabilir.

Ivan Ivanoviç — Dinlenin...

**(Petrof holdeki koltuklardan birine oturur. Ivan Iva-
noviç sıraya girer.)**

Petrof — Kafama demir bir çubukla vurmuşlar
gibi başım ağrıyor... Etimi cımbızla didiyorlarmış gi-
bi ürperiyorum... Hepsinden fenası midem bulanı-
yor... Hepsinden fenası içimde, yüreğimde korkunç
bir karanlık var...

(Anna Nikolayevna girer Petrofu görür.)

Anna Nikolayevna — Vay merhaba Sergey
Konstantinoviç...

Petrof — **(Anna Nikolayevnanın lâubali halinden
tıksınarak ve Anna Nikolayevnanın kim olduğunu ha-
tırlamağa çalışarak)** Merhaba... Yurttaş...

Anna Nikolayevna — **(Petrofun karşısındaki kol-
tuğa oturarak)** Ne var? Ne yok? Biliyor musun evlât
senin ordaki nizamsızlıkları anlattım durdum burda
herkese... İnanmadılar...

Petrof — Beni birine benzetmiş olmyasınız...

Anna Nikolayevna — Bunamadım henüz çok şü-
kür... Sen Sergey Konstantinoviç Petrof değil misin?
Evrakları ayak üstü imzalayıveren, telefonu açıp in-
sanla konuşuveren, otomobiliyle yağcının karısını do-
ğumevine gönderiveren, daktilosunun makinasını ta-
şıyıveren Sergey Konstantinoviç değil misin? Senin
için dediydim ki, âmir ama bizim gibi insan. Sen Ser-
gey Konstantinoviç, değil misin?

Petrof — Ben Sergey Konstantinoviçim...

Anna Nikolayevna — Gördün mü? Ne sevindim
karşılaştığımıza... Buraya bir telefon göndermeye gel-
dim. Yol üstü uğrayıverdim. Buranın telgrafları ça-
buk gidiyor diyorlar.. Yazıverir misin bana telgrafı?

Petrof — Ben mi? Ne telgrafı?

Anna Nikolayevna — Kızıma... Nen var evlâdım? Bak şimdi farkına vardım, bayağı çökmüşsün... Hastalandın mı, yoksa, Allah göstermesin, yakınlarından biri mi öldü? Ehh, ölüm... hep o yolun yolcusuyuz... Yeter ki yaşarken adam gibi yaşayalım. Birbirimizin yüreğini kırmayalım... Senin gibi olalım... Affedersin evlâdım, telgraf yazacak halin yok... Başın sağ olsun... Başkasına yazdırırım... Şirin kasabanıza bir daha yolum düşerse mutlaka gelirim seni görmeğe... Haydi hoşça kal evlâdım... **(Anna gider.)**

Petrof — Deli mi bu kocakarı? Neler söyledi? Nerden tanıyor beni? Gazete satmazlar mı bu kahrolası yerde? **(Gider gazete satılan yerden bir yığın gazete alıp gelir, eski yerine oturur.)**

Petrof — **(Gazeteleri inceliyerek)** Bakalım gelişimizi kaçınıcı sayfalara, kaç satırla yazmışlar? Kaç tane fotoğraf basmış? Tuhaf şey.. Bunda yok.. Tek satır yok... Bizde gazetecilik.. hele merkez şehirlerde gazeteler.. gelsinler de bizim gazetecilerden öğrensinler mesleklerini... Gün geçmez ki, bir fotoğrafım basılmasın... Tuhaf şey, bunda da yok... Tek satır yok.. Ne oluyoruz? Her şeyden önce yani bu şehre Sergey Konstantinoviç Petrof geldi mi, gelmedi mi? Bu şehir halkı, bütün Sovyet Birliği halkları bunu öğrenmek ister mi, istemez mi? Bunda da yok. Rezalet... Kim bu düşman? Hangi ecnebi devletten para alıyor? Kim bana bu düşmanlığı yapan? Hangi devrin kalıntısı? Yoksa.. Kocakarı ne dedi? Çökmüşüm dedi. Yakınlarından biri mi öldü dedi? Yoksa ben?..

Ivan Ivanoviç — **(Gelir)** İşte oda anahtarınız... Kayıt muamelesi tamam...

Petrof — Ivan Ivanoviç...

Ivan Ivanoviç — Buyurun.

Petrof — Ben evrakı ayak üstü mü imzalardım? Makamıma oturmadan mı? Bana telefon mu ederlerdi, her istiyen telefon mu ederdi bana?

Ivan Ivanoviç — Neler söylüyorsunuz? Odanıza çıkın dinlenin... Birazdan Konstantin Sergeyeviç kabul edecek sizi...

Petrof — Ben Mariya Andreyevnanın yazı makinasını mı taşırdım? Ivan Ivanoviç cevap verin... Deli olacağım... Bu büyük şehir, bu beni uğurlamayan şehir deli edecek beni...

Ivan Ivanoviç — Her şeyden önce yani odanıza çıkın...

Petrof — Çıkamıyacağım... Her şeyden önce yani rahat bırakın beni... Her şeyden önce, yani gidin... Rica ederim, rahat bırakın beni... Dönün kasabaya... Orda bekleyin beni... Gidin... dönün... avaz avaz haykıracağım... Gidin diyorum...

(Ivan Ivanoviç adım adım geriliyerek çıkar. Petrof başını avuçları arasına alarak koltuğun önündeki masaya âdeta yığılır. Kasketli gelir.)

Kasketli — **(Petrofun omuzuna dokunur)** Ben geldim...

Petrof — **(Silkinerek)** Hahl.. Ne istiyorsun?

Kasketli — Ben, senden hiç bir şey... Sen benden bir şey istiyor musun?

Petrof — Ben senden ne isteyim?

Kasketli — Bir çift dost sözü, halkın konuştuğu gibi bir çift tatlı söz!

SEKİZİNCİ TABLO

Sergey Konstantinoviç - Konstantin Sergeyeviç

(Konstantin Sergeyeviçin makamı. Fonda yaldızlı, çok kalın bir çerçevede Konstantin Sergeyeviçin resmi. Petrofun odasındakine göre iki kat güyük. Ama resim Petrofunkine çok benzemektedir. Konstantin Sergeyeviç bir dosyayı incelemektedir, başı eğik olduğundan yüzü görülmemektedir. İçeriye Petrof girer. Konstantin Sergeyeviç içeri girenin farkında değilmiş gibi işine bir müddet devam eder. Petrof odayı incelemektedir. Konstantin Sergeyeviçin portresini görünce irkilir. Elinde olmyarak portreye doğru gider. Yakından bakar. Resmin kendisine bu kadar benzemesine şaşıtığı bellidir. Konstantin Sergeyeviç başını kaldırır. Konstantin Sergeyeviç te Petrofa çok benzemektedir.)

Konstantin Sergeyeviç — (Petrofun yüzünü görmemiştir) Nereye bakıyorsunuz? (Petrof döner, birbirlerinin yüzünü hayretle görürler.)

Konstantin Sergeyeviç — Aaaaa?!

Petrof — Aaaa!

Konstantin Sergeyeviç — Siz...

Petrof — Siz.

Konstantin Sergeyeviç — Ben...

Petrof — Ben...

Konstantin Sergeyeviç — Resmim, resminiz...

Petrof — Resmimiz...

Konstantin Sergeyeviç — Oturun Sergey Konstantinoviç...

Petrof — (Konstantin Sergeyeviçin masası karşısındaki koltuğa oturarak) Teşekkür ederim, Konstantin Sergeyeviç...

Konstantin Sergeyeviç — Sizi çağırmanın sebebi...

Petrof — (Konstantin Sergeyeviçin sözünü keserek) Garda karşılamadılar... Otelde kaydolmak için sıra bekledim... Otelde buraya gelmek için bir Pobeda olsun gönderilmemişti... Taksiye bindim...

Konstantin Sergeyeviç — Taksiye mi?

Petrof — Taksiye... Şoför yolda ileri geri konuştu.. Sinirlendim indim... Otobüse bindim...

Konstantin Sergeyeviç — Otobüse mi? Nasıl bindiniz?

Petrof — Otobüste yolcuların ileri geri konuşmaları sinirime dokundu. Indim.. Trolleybüse bindim..

Konstantin Sergeyeviç — Trolleybüse... Nasıl biniliyor? Hiç binmedim.. Yahut unutmuşum...

Petrof — Ben de unutmuşum... Amma bindim... Indim, tramvaya bindim.

Konstantin Sergeyeviç — Tramvay... Hâlâ işliyorlar mı?

Petrof — İşliyorlar...

(Bir müddet sükût)

(İki adam yine birbirini incelemektedir.)

Konstantin Sergeyeviç — Siz...

Petrof — Ben... Ben...

Konstantin Sergeyeviç — Siz...

(Bir müddet sükût)

Konstantin Sergeyeviç — Sizi buraya davetiminin sebebi...

Petrof — Tramvay müthiş şey...

Konstantin Sergeyeviç — Ne gibi?

Petrof — Müthiş bir kitap... Yalan söylemiyen bir kitap..

Konstantin Sergeyeviç — **(Hor gören bir edayla)** Bu kitapta ne yazıyor?

Petrof — Sizin hoşunuza gitmiyecek şeyler...

Konstantin Sergeyeviç — **(Aynı edayla)** Ne gibi?

Petrof — Burnu büyüdü, çok büyüdü burnu Konstantin Sergeyeviçin, yakın dehlenir... diye bir satır vardı meselâ..

Konstantin Sergeyeviç — **(Öfkelenir, amma öfkelerini yener, işi şakaya vurmaya çalışarak)** Sizin için de böyle satırlar var mıydı?

Petrof — Burda değil, benim kasabamın tramvay--kitaplarında vardır, her halde diye düşündüm... Bunu düşündüm... Düşünmeğe başladım yine... Düşünmek ne harikulâde şey...

Konstantin Sergeyeviç — **(Ciddileşerek)** Esas meseleye gelelim. Yani sizi buraya çağırmamızın sebebi, her şeyden önce...

Petrof — **(Konstantin Sergeyeviçin sözünü keserek)** Burda, bu şehirde kimsenin umrunda değilim... Beni değil, bir spor ustası kızı tanıyorlar, ona itibar ediyorlar... Spor ustası kız.. Ben bu kızı bir yerlerde görmüş olacağım...

Konstantin Sergeyeviç — Sergey Konstantino-
viç?..

Petrof — Amma daha büyük şehirde sizi de tanımıyorlardır... Bir tornacıya, sizden daha çok itibar ederler orda... Yani siz de daha büyük şehre gitseniz...

Konstantin Sergeyeviç — Neler söylediğinizi anlamıyorum... Esas meseleye gelelim, yani her şeyden önce...

Karakaşlı kâtip — **(Girer. Konstantin Sergeyeviçin masası üzerine bir yığın kâat bırakır)** Dilekçeler...

(Karakaşlı kâtipin peşisıra Kasketli de girer. Karakaşlı kâtip çıkar.)

Petrof — **(Kâtipin arkasından bakarak)** Kara kaş, kara göz, kâtiplerinizden biri... İki tane daha olacak... Biri taş bebek gibi al yanaklı, öbürü gözlüklü... Her birinin kendine göre nizamı var... Bütün bunları nereden biliyorum...

Konstantin Sergeyeviç — **(Petrofa cevap vermez, önüne konulan kâatları bir kırmızı, bir mavi, bir sarı boyalı kalemle işaretliyerek, fakat bu işi okumadan yaparak, üç küme halinde tasnif etmektedir.)**

Kasketli — **(Petrofa Konstantin Sergeyeviçi işaretle)** Ne yapıyor, farkında mısın?

Petrof — Dilekçeleri tasnif ediyor...

Kasketli — Okumadan...

Petrof — Sonra okuyacak...

Kasketli — Sıra ile birini kırmızı, öbürünü bak mavi, ötekini sarı boyalı kalemle işaretliyor.. Bak...

Petrof — Görüyorum...

Kasketli — Kırmızı işaretlileri yarın okuyacak... Mavi işaretlileri incelensin diye geri gönderecek... Amma okumadan... Sarıları ise reddedecek, yine okumadan...

Konstantin Sergeyeviç — **(Başını kaldırır. Kasketliye bakar)** Burda işiniz ne? Kimsiniz? Dışarı çıkın..
(Zile basar.)

Kasketli — Adam çağırmağa lüzum yok.. Yakın

da seni burdan dışarı çıkaracaklar, bir daha da geri dönmiyeceksin.. **(Çıkar.)**

Konstantin Sergeyeviç — Evet ne diyordum Sergey Konstantinoviç, sizi davet edişimizin sebebi, yani, her şeyden önce... beni dinliyor musunuz?

Petrof — Dinliyorum...

Konstantin Sergeyeviç — Her şeyden önce, yani ilhamlandırıcı neticeler, kalkınma yolları...

Petrof — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor... **(Kendini toparlıyarak)** Konstantin Sergeyeviç, işlerimizden başka bir dille konuşsak...

Konstantin Sergeyeviç — Oybirliğiyle tasvip, genel hayranlık...

Petrof — Her şeyden önce yani formalizm ve basmakalıplılık...

Konstantin Sergeyeviç — Daha da genişleme, büyük bir memnunlukla.

Petrof — Konstantin Sergeyeviç!..

Konstantin Sergeyeviç — Her şeyden önce yani...

Petrof — **(Yine tekerlemelerin büyüüne kaptırarak kendini)** Herşeyden önce yani... Hızla kalkınma, elde etme ve başarıma...

Konstantin Sergeyeviç — Muazzam başarılar...

Petrof — Muazzam başarılar. **(Artık muhaverenin sonuna kadar Petrof bir aynaymış gibi Konstantin Sergeyeviçin her hareketini aksettirmektedir.)**

Konstantin Sergeyeviç — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor...

Petrof — Gelişiyor, genişliyor, sağlamlaşıyor...

Konstantin Sergeyeviç ile Petrof — **(İkisi bir ağızdan)** Herşeyden önce yani muazzam başarılar, daha da gelişme, artsız arasız yükseliş, her şeyden önce

yani, haklı gurur, şerefli gelenekler... **(Aynı oyun sessiz devam eder.)**

Kasketli — **(Başını araladığı kapıdan uzatarak)** Stop! **(Başını geri çeker, kapı kapanır.)**

Petrof — Konstantin Sergeyeviç — **(İkisi bir ağızdan)** Kim o? Ne o?

Petrof — Konstantin Sergeyeviç ne hale düştüğünüzün farkında mısınız?

Konstantin Sergeyeviç — Ne demek istiyorsunuz?

Petrof — Herşeyi anladım.. Birdenbire anladım... **(Duvardaki portreye işaretleyerek)** Resminizi, resmimi, resmimizi bu duvara kim astırdı? Ivan Ivanoviç değil mi? Müsaadenizle hemen kasabaya dönmem lâzım..

Konstantin Sergeyeviç — Ne oluyorsunuz... Sizi buraya davetimizin sebebi her şeyden önce yani...

Petrof — Kırk sekiz saatte gidip gelirim.. İzin verin...

Konstantin Sergeyeviç — Peki amma...

Petrof — Konstantin Sergeyeviç, âmirim, yoldaşım, kardeşim, kardeşimden yakınım, parti arkadaşım, beni bir Ivan Ivanoviç mahvetmeğe çalıştı... Düşmanlığı neydi bana bilmiyorum. Sizin burda işler daha büyük, burda bir değil beş Ivanoviç olacak... Ben benimkini defetmeğe gidiyorum. Sorguya çekeceğim önce elbet... Siz de sizinkileri bir iyi sorguya çektikten sonra, vakit kaybetmeden defedin.. Benim Ivan Ivanoviçi kasabaya geri yollamıştım... Ordadır... Bekler beni... Okuyacağım canına... Hoşça kalın...

(Çıkar)

Konstantin Sergeyeviç — **(Petrofun arkasından)** Fakat her şeyden önce yani...

P e r d e

Dokuzuncu tablo

Var mıydı Ivan Ivanoviç, yok muydu?

Hasırşapkalı — Sonuncu tabloya da ulaştık... Bakalım yazar nasıl bağliayacak? Hani doğrusunu isterse-niz (**Seyircilere**), sayın yoldaşlar, konusu, hele entriği ve konflisi bakımından pek te parlak değil oyunumuz... Sonra, belki gençler için yeni gibi gelen birçok drama-türji hilelerini, mizansen numaralarını biz çok eskiden görmüşüz, hem de ne mükemmellerini, onun için yeni-lilik bakımından demek istiyorum, yeni bir şey yok oyunumuzda. Amerikayı yeniden keşfediyor yazar...

Kasketli — Ne yapsın? Amerika keşfedilmişti, da-ha başka bir sürü kıtada o günecek bilmediğimiz bitki-leri, hayvanları, renkleriyle o günecek tanımadığımız insanları, âdetleriyle keşfedilmişti. Sonra, bu keşifler inkâr edilmekle kalınmadı, hattâ o kıtalara giden yol-ları gösteren haritalar da kalktı ortadan.. Bu keşifler-den getirilen bazı ufak tefek eşya, kaçak mal gibi, kaynağı söylenmeden, kullanılmakta devam etti ya-lınız...

Hasırşapkalı — Neden bahsediyorsunuz?

Kasketli — Tiyatromuzdan.

Hasırşapkalı — Ne tuhaf konuşuyorsunuz.

Kasketli — Yazarımızın ağzıyla konuşuyorum...

Hasırşapkalı — Petrof döndü mü merkezden?

Kasketli — Döndü. Demin gördüm dairenin mer-divenlerini dörder dörder çıkıyordu... Gidelim, hoş geldin, diyelim...

Hasırşapkalı — Gidelim... Bana öyle geliyor ki

Konstantin Sergeyeviç, Sergey Konstantinoviç, bir madalyayla taitif edileceği müjdesini vermek için ça-ğırdı...

Kasketli — Belki... Haydi... Yürü...

Hasırşapkalı — Şu kabalıktan bir türlü vazgeç-miyeceksiniz...

(Çıkarlar.)

Onuncu tablo

Petrofun çalışma odasıyla bekleme odası...

(Petrof bekleme odasında kâtipin yanından geçerken âdeta haykırır.)

Petrof — Bana Ivan Ivanoviçi gönderin...

Kâtip — Efendim?

Petrof — Ivan Ivanoviçi, neredeyse, ister ye-rin yedi kat dibinde, ister yüz yılların arkasında, ne-redeyse bulup, gönderin bana...

(Petrof kendi odasına girer.)

Kâtip — Nesi var?

Mariya Andreyevna — Bilmem... Deli gibi.

Kâtip — Mariya Andreyevna! O ne biçim söz...

Fakat kimi bulup göndermemi istedi?

Mariya Andreyevna — Ivan Ivanoviçi...

Kâtip — Ivan Ivanoviçi?

(Petrof zili çalmağa başlamıştır. Bir zil)

Kâtip — Beni çağırıyor... Öfkesi de üstünde... Vay başıma gelecekler...

(Kâtip Petrofun odasına girerken zil iki defa çalınır.)

Mariya Andreyevna — Beni de çağırıyor... Nesi var yine... Dinlense biraz... Hasta...

(Mariya Andreyevna da kâtibin peşi sıra Petrofun odasına girer, bu esnada Petrof zili çalmakta devam ettiği için Tatyana Vasilevna da koşarak gelir.)

Tatyana Vasilevna — Üç zil... Beni çağırıyor... Rabbim sana sığındım...

(Tatyana Vasilevna da Petrofun odasına girer.)

Petrof — **(Kâtibe)** Buldunuz mu?

Kâtip — Kimi?

Petrof — Kimi ne demek? Duymadınız mı kimi istediğimi?

Kâtip — Duydum Sergey Konstantinoviç... Ivan Ivanoviçi bulup size göndermemi istediniz...

Petrof — İyi ya, nerde?.. **(Haykırır)** Niye gelmiyor?

Mariya Andreyevna — Sergey Konstantinoviç!

Petrof — **(Birdenbire yumuşuyarak)** Affedersiniz. Mariya Andreyevna... Bağıryorum... Affedersiniz... Amma bilseniz benim için ne kadar hayati bir mesele...

(Kasketliyle Hasırşapkalı gelirler)

Hasırşapkalı — Merhabalar...

Petrof — Merhaba... **(Yer gösterir)** Oturun... Bir dakika... Çok mühim bir iş üstündeyim... Oturun... Burada bulunmanız daha iyi... **(Kâtibe)** Rica ederim Ivan Ivanoviçi buldurun...

Kâtip — Hangi Ivan Ivanoviçi?

Hasırşapkalı — Ivan Ivanoviç kıyamet kadar... Soy adı ne?

Petrof — Soyadını bilmiyorum... Amma hepimizin tanıdığı Ivan Ivanoviç... **(Kâtibe)** Şu bizim Ivan Ivanoviç canım...

Kâtip — Tuhaf gelecek size ama, affedersiniz ama, tanıdıklarım arasında bir tane bile Ivan Ivanoviç yok... Mazur görün.

Petrof — Hâfızanızı mı kaybettiniz? **(Mariya Andreyevnaya)** Siz, Ivan Ivanoviçi biliyorsunuz...

Mariya Andreyevna — İki Ivan Ivanoviçi tanırım... Biri hastanenin kapıcısı şeker gibi ihtiyar, öbürü meşhur bir romanın kahramanı.

Petrof — Benim aradığım ikisi de değil... Lâkin şaşılacak şey... Deli olacağım... **(Hasırşapkalıya)** Siz... Hep beraberdik kaç defa... Aranız pek iyiydi... Sizi severdi... Ivan Ivanoviçi bildiniz değil mi?

Hasırşapkalı — Maalesef, sayın yoldaş, maalesef tanımıyorum...

Petrof — **(Portresine işaretler)** Bu resmi buraya kim astı?

Kâtip — Şoförünüz Şasa..

Petrof — Kim söyledi assın diye? Kim büyüttüdü onu fotograftan?

Kâtip — Bize öyle geldi ki, resminizin asılması, nasıl demeli, lüzumlu buluyorsunuz... Yani... biz öyle zannetti ki...

Hasırşapkalı — Fotograftan büyüttüren benim,

bununla iftihar ediyorum, sayın Sergey Konstantinoviç...

Petrof — Anlamıyorum... hiçbir şey anlamıyorum... Kim beni büfede kahvaltı etmekten alakoydu? Kim benim için özel tütüncü dükkânı açtırttı? Kim bana saçma sapan lâflar ettirtip, burnumu bilmediğim işlere sokturup kasaba halkına kepaze ettirdi? Kim beni dünyanın en bahtsız insanı yaptı? Kim, kim, kim?

Kasketli — Ivan Ivanoviç...

Petrof — Kim, kim beni Lüsyadan ayırdı? Lüsyayı gördüm, baktım, tanımadım... Kim beni bu hale soktu? Kim?

Kasketli — Ivan Ivanoviç!

Petrof — Ivan Ivanoviç! Getirin onu buraya, diyorum, Ivan Ivanoviçi tanımıyoruz, diyorsunuz... Resimleri ben lüzumlu bulabilirmişim de onun için asmışlar. Şasayla, kâtip...

Tatyana Vasilevna — Ben de yardım ettim...

Petrof — Havuzu tahta perdeyle kim ikiye böldü?

Kasketli — Ivan Ivanoviç...

Petrof — Nerde bu Ivan Ivanoviç? Cevap verin, ne olur, cevap verin... Var mıydı Ivan Ivanoviç yok muydu?

Ivan Ivanoviç — (Getir. Seyircilere) Sahi, var mıydım, yok muydum?

Petrof — (Kasketliye) Hani bana bir gün, hatırlıyorum şimdi, başın sıkışsa beni çağır demiştin.. Seni imdada çağırıyorum. (Ivan Ivanoviçi göstererek) Var mıydı, yok muydu?

Kasketli — Mademki o kadar merak ediyorsun... Al cevabını...

(Ivan Ivanoviçin kafasına sopayı indirir. Ivan Ivanoviç yere yığılır.)

Petrof — (Ivan Ivanoviç sopayı yediği anda başını elleriyle tutarak) Vay başım...

Ivan Ivanoviç — (Yattığı yerden başını kaldırır) Ben Ivan Ivanoviç...

Kasketli — (Sopayı tekrar indirir Ivan Ivanoviçin kafasına) Al... Geber...

Petrof — (Tekrar elleriyle başını tutarak) Vay başım... Amma da vuruyorsun... İnsaf... Başımı yaracaksın...

Hasırşapkalı — Anlamıyorum, ne oluyoruz? Yani, Ivan Ivanoviç var mıydı, yok muydu?

(Kasketli Ivan Ivanoviçe sopayı bir daha indirmek ister, lâkin Ivan Ivanoviç yattığı yerde kaybolur. Petrof Kasketlinin kolunu tutar.)

Petrof — Yeter. Anladım...

Kasketli — (Seyircilere) Siz de anladınız mı? Ivan Ivanoviç var mıydı? yok muydu? Anladınız mı, pek merak ediyorum.

P e r d e

SON

ERE DALI
DATIC